Anul XXIX Ianuarie 1939 Nr. 1

REVISTA TEOLOGICĂ

ORGAN PENTRU ŞTIINŢA ŞI VIAŢA BISERICEASCĂ

Redactor: Prof. GRIGORIE T. MARCU

PENTRU O BISERICĂ TARE

Suntem optimişti din cale afară oridecâteori călcăm pragul unui an nou, căci multe făgăduinţe ispititoare îi alintă începătura. Tot sufletul omenesc deschide vultureşte aripile nădejdilor, silindu-se să desluşască în pulberea purpurie a zorilor ce i s'arată rumene de strălucire, porţia bucuriilor de-atâtea ori visate, cu atâta dor râvnite, ce crede că-i sunt rezervate.

A nădăjdui că viitorul, pe care-l îndrăgeşti poate numai fiindcă nu-l cunoşti, îţi va da satisfacţii pe cari trecutul ţi le-a refuzat, e desigur lucru bun şi de folos. Nădejdea este doar o vârtute de prim rang şi leac eficace în lupta cu sincopele entuziasmului. Creştinismul i-a conferit un loc de onoare, alături de credinţă şi îndată după vârtutea iubirii care pe toate le întrece. Spre deosebire de aceasta din urmă, care „niciodată nu cade" (I Cor. 13, 8), nădejdea cade ades. Nu din vina lui Dumnezeu, care în stare este să plinească orice vrere, ci din vina omului. A nădăjdui pasiv, nu e de ajuns, nu e pe placul lui Dumnezeu şi nu intră în prevederile creştinismului. Creştinismul are un caracter dinamic, lucrativ. El e dar de Sus şi dăruire de jos celor de Sus. El e colaborare armonică între ajutorul dumnezeesc şi efortul omenesc. Că ajutorul lui Dumnezeu covârşeşte slaba noastră contribuţie, e prea adevărat. Dar nu-i mai puţin adevărat că împreună lucrarea noastră la îndeplinirea scopurilor lui Dumnezeu pe pământ, atâta cât e posibilă, e absolut necesară. Sprijinind lucrarea cerului pe pământ e doar cea mai limpede dovadă că tu consimţi cu toată fiinţa ta la realizarea idealului pe care-l tălmăceşte

rugăciunea domnească în cuvintele: „precum în cer, aşa şi pre pământ" (Mat. 6, 10).

Creştinul trebue să ştie încotro merge tot aşa de sigur precum ştie de unde vine. Pentru el viitorul nu-i nebuloasă inpenetrabilă, nu-i surpriză care te paralizează cu neprevăzutele şi necunoscutele ei, ci marş triumfal înspre mai bine — adică înspre dobândirea cetăţeniei cerului. Cu cât îşi concentrează mai insistent năzuinţele sale spre acest ţel suprem, cu cât investeşte un mai bogat capital de vrere creştinească în această sârguinţă de-a deveni mai bun şi mai tare'n vârtute decum a fost, cu atât va fi mai cruţat de desamăgiri.

Hristos se preamăreşte pe pământ printr'o Biserică *mare*. Mădularele acestei Biserici n'ar fi tocmai fericit inspirate dacă ar dori doar s'o vadă şi mai mare. Nu! Ceeace ne trebue şi nouă şi cerului este o Biserică *tare*. Zidirea ei, pe lângă temelia trainică pe care Hristos i-a pus-o pe vecii vecilor, presupune continua desăvârşire şi întărirea duhovnicească a fiecăruia din ceice-i aparţin. Ne trebue oameni născuţi din Dumnezeu, suflete hristofore, creştini incoruptibili — şi oricât ne-am sili să aparţinem acestora, putem fi siguri că niciodată n'o să putem spune că ne-am ostenit deajuns, că putem încrucişa braţele din lipsă de lucru.

O Biserică *tare!* Iată urarea pe care trebue să ne-o facem unii la alţii de anul nou 1939. Cler şi popor deopotrivă, într'o pilduitoare înfrăţire, să punem mâini învăţate să se'mpreuneze ades pentru rugăciune, ca să urnim din cale toţi bolovanii protivniciilor. Hristos a sângerat destul pe culmea Căpăţânii. Să calce deacum picioarele Lui pământ neted şi înflorit, iar fruntea-I sfâşiată de spini să se odihnească numai pe căpătâie de suflet curat şi bucuros de oaspe ceresc. Cuvântul Apostolului neamurilor şi-al nostru al tuturora: *„cele vechi au trecut, iată s'au făcut noui"* (II Cor. 5, 17), să fie unica nădejde cu care păşim în anul nou şi împlinirii lui să-i dăruim toate puterile noastre.

Numai aşa vom zidi o Biserică tare, sub aripa căreia să se adăpostească tot neamul nostru mare şi glorios.

REDACŢIA

CORESPONDENȚA UNUI PREOT DIN ANII 1848 ŞI 1856 —FOST ŞI DUHOVNIC MILITAR

De Prof. EMILIAN CIORAN
consilier mitropolitan

I

E vorba de corespondența preotului, profesorului şi asesorului consistorial Savva P. Barcianu (1814—1879).

Descendent din o veche familie de preoți cărturari, e al cincilea preot în serie, începând cu anul 1720—1879, în Răşinari.[1]

Savva P. Barcianu, tatăl prof. Dr. Daniil P. Barcianu, a urmat universitatea din Cluj şi Viena între anii 1837—1839, apoi teologia din Sibiu, cunoscând limbile: germană, latină, italiană şi franceză. Preot dornic de ştiință şi cultură

Lăsând la o parte activitatea de ordin pastoral şi didactic — de astădată vom transcrie unele scrisori ce ne-au rămas în bogata bibliotecă familiară de peste 3000 volume, cari cuprind anume evenimente istorice-naționale, la cari a luat parte; altele sunt din timpul când a îndeplinit slujba de duhovnic militar.

A făcut parte din puținii preoți cari au depăşit „ințelepciunea molitvelnicului". Mare român, dornic de înălțarea neamului în cultură. Ca director şcolar în Răşinari, a fost delăturat de Guvern, deoarece „în fața dânsului, învățătorii întrebuințează cărți de şcoală neaprobate, şi în istorie şi geografie nutresc tendințe ultra naționale". Invățătorii din acele vremuri, la şcoala din Răşinari, propuneau geografia Vechiului Regat.

Participă împreună cu alți 2 delegați ai comunei la adunarea dela Blaj, la 3/15 Maiu 1848, şi sunt designați

1 cf. Rev. Teol. din 1912, p. 124: O familie de preoți din Răşinari şi din 1923, p. 220: Mitropolitul Şaguna şi comuna Răşinari.

împreună cu alţii, să meargă la Viena, cu Episcopul Şaguna. Preotul Savva P. Barcianu, a purtat corespondenţă şi cu Avram Iancu, care în 2 rânduri l-a cercetat în Răşinari. Aceste scrisori însă nu s'au aflat.

Din Viena, avem 2 scrisori: una adresată părintelui său, Daniil, preot în Răşinari; a doua, obştei dând informaţiuni în ce stare se află cauza românească la înaltele locuri... Avem şi o minunată înfăţişare a Episcopului Şaguna spunând, că naţiunea română se poate bucura, că are un povăţuitor, carele cu vaza şi autoritatea sa, poate face foarte mult pentru dânsa...

Câtă nădejde de mai bine nutreau preoţii în legătură cu zorile libertăţii pentru neamul nostru în anul 1848, e dovadă darea de seamă, amănunţită, a păr. Savva făcută obştei din Răşinari, din care reproducem numai începutul:

„Dumnezeu, carele e însuşi adevărul şi dreptatea, căutând din ceriu şi asupra neamului românesc, şi văzând că s'au împlinit anii osândei şi a subjugării, sub care gemea din veacuri doar pentru păcatele părinţilor şi ale strămoşilor noştri, în sfatul său cel dumnezeesc au hotărât a pune odată sfârşit atâtor rele şi apăsări ce au avut de a suferi până acum şi a-l ridica iară la treapta ce i se cuvine ca popor ales, şi a-i întoarce libertatea răpită după care de ani ofta, însă înzadar"...

La adunarea din Blaj au participat 300 Răşinăreni, iar cu Mitropolitul Şaguna la Viena au luat parte ca delegaţi: Savva Popovici Barcianu, Ioan Pinciu, licenţiat în drept, apoi notar comunal în Răşinari şi mai în urmă prim-preşedinte de tribunal în Dumbrăveni.

La Blaj au mai fost aleşi încă doi delegaţi, Ioan Brote fost director şcolar şi săteanul Şerban Giurculeţiu.

La adunarea dela Blaj, delegaţii satului au primit procură să revendice anumite părţi din hotarul satului, trecute ilegal în posesiunea oraşului Sibiu, de aceea păr. Savva, în afară de scrisoarea din Viena adresată „Comunităţii", face la 11 Iunie 1848 obştei o dare de seamă amănunţită despre adunarea dela Blaj şi drumul la Viena. In partea din urmă a cuvântării sale, nu-şi uită nici de Arhiereul Şaguna, zicând: *„Fiţi ascultători întru toate preabunului*

nostru arhiereu şi vă plecaţi voinţei lui, daţi mulţumită lui Dumnezeu, că ne-am învrednicit a avea în aceste timpuri grele un părinte, care cu nespusă râvnă, ziua noaptea din toate puterile lucră pentru fericirea poporului grijei Sale încredinţat, carele ca un bun ostaş se luptă pentru cauza cea dreaptă a Românilor".

Scrisoarea I şi II, privesc evenimentele şi necazurile cu prezentarea la împăratul, după adunarea dela Blaj.

Scrisoarea a III-a, datează din Deva, luând preotul Savva parte cu alţi Răşinăreni: un escadron de călăreţi, cu vestmintele şi caii lor proprii, în cea dintâi expediţiune. A doua a fost la Arad, şi a treia, ca lănceri pedeştri, la Uioara. Preotul Savva şi preotul Bratu în aceste expediţiuni, au fost „preoţi cu crucea'n frunte"... căci niciodată preotul ortodox român, nu s'a putut îndepărta — nici în trecut, nici astăzi — de destinul neamului său.

Aceste trei scrisori, sunt următoarele:

Viena, 24 Mai 1848.

Iubite Tată!

I. Lucrările aici stau cu totul altmintrilea, decum mi-am închipuit la plecarea mea de acasă, opt zile au trecut decând ne aflăm în residinţa aceasta împărătească şi încă mai nimica n'am isprăvit, decât că am făcut închinăciunea noastră Joi, la cel dintâiu ministru al statului, dela care am căpătat acea dulce mângăere că au recomandat cererea noastră cu mare căldură Maiestăţii Sale şi Vineri o au şi trimis la Insbruck, unde se află acum împăratul.

Noi nu ştim ce să mai gândim şi de ce să ne apucăm, nu căpătăm înştiinţeri nici dela deputaţii ce s'au dus la împăratul mai de vr'o 10 zile, nici dela D. D. Episcopi, că ce cale să apucăm. Astăzi au pornit doi din deputaţi la Pesta, adică D. vicariu Şuluţ, şi D. canonic Ţipariu, bărbaţi foarte harnici, spre a vedea nu cumva vor afla acolo ceva ce ar putea da îndreptariu pâşirei noastre; pe Joia viitoare se vor întoarce iarăşi înapoi şi până atunci vom trebui a mai aştepta; ce se va întâmpla după aceia nu ştim, se poate că vom avea de a face încă şi drumul până la Insbruck, şi atunci ne va căuta a mai petrece în această ţeară vr'o două săptămâni.

Vienezii sânt foarte nemulţămiţi şi neodihniţi că împăratul nu voeşte a se întoarce înapoi. Mişcări resboinice se fac într'una, atât

din partea ostăşimei cât şi a cetăţenilor şi mai cu seamă a studenţilor, cari fac un număr de vr'o câteva mii, cari toţi poartă arme şi păzesc. Duhurile sânt foarte încordate, ce sfârşit vor lua toate acestea, ştie Dumnezeu. Destul că noi aici trăim în scumpete foarte mare, cinci florini valută nu ne ajunge pe zi, aşa spre pildă pe casă plătim pe zi 5 f. pe prânz 2 sfanţi argint, 1 punt de carne, 30 kreiţari, 1 stânjin de lemne 55 f. 1 car de fân 72 florini sau maja de fân 4 florini şi aşa celelalte.

Deputaţii noştri din această pricină s'au săturat de Viena şi încep a se cam duce către casă, fără de a mai aştepta sfârşitul, aşa pe mâne pornesc vr'o şase inşi, celalalţi vor mai rămânea până cam către Joi, când iară au de gând să mai plece vr'o câţiva. Cumnatu Ioan (Pinciu) încă a plecat în astă seară pe drum de fer la Praga în Boemia şi de acolo la Karlsbad la scalde, fiindcă aşa lau sfătuit doctorii de aici dacă voieşte a se mântui de boala sa. Eri a trecut pe aici curierul dela dietă spre a merge la Împăratul, carele să întărească articulul împreunării Ardealului cu Ungaria.

Pe lângă care cu deschilinită iubire fiască sânt, al Sf. Tale

Plecat fiu

Savva.

Viena în 2 Iunie 1848.

Onorată Comunitate!

II. Mă grăbesc a vă încunoştinţa, că aseară au trecut pe aici întâiul ministru unguresc dela Pesta, carele întorcânduse dela Insbruck, au adus cu sine întărirea articulului de totala împreunare (uniune) a Ardealului cu Ungaria. Aşa dară protestaţia Saşilor cea înfocată, că ei odată cu capul nu o primesc, şi pe pe altă parte o subscriu la dietă şi pecetluesc — precum şi a noastră din parte ca să fim ascultaţi şi noi înainte de a trece la uniune — fu trecută cu vederea. Însă noi prin aceasta nu perdem nimica, că n'am avut ce perde, dincontră mult va să câştigăm, fiindcă după cum am înţeles astăzi din gura unui domn mare şi de rang înalt, iubitoriu de fericirea şi înaintarea neamului nostru, noi vom dobândi toate acele drepturi, care le au şi Saşii întocma, şi ce ne trebue nouă mai mult?

Aceasta se va hotărâ în dieta Ungariei ce se va ţinea peste puţin timp, adecă în luna viitoare la Pesta, unde sânt chemaţi şi Episcopii noştri pentru lucrarea planului şi punerea întâiului temeiu de esistenţă politică a naţiunei noastre, despre aceasta nu este nici o îndoială.

Puţină răbdare încă şi priveghiere, spre a nu face neşte paşi scălciaţi, (voiesc să mă înţelegeţi) de care apoi nu numai că să ne ruşinăm, ci să ne şi păgubim. Drept aceia iară vă zic priveghiaţi, ca să nu cădeţi în ispită.

Noi nu trebue să ne zidim cetăţi în vânt, sau să ne închipuim munţi de aur după vorbele unora sau altora, să nu căutăm vrăşmăşii în contra acelora, dela cari avem mult de a aştepta, ci să trăim cu toţii în dragoste, şi prin un mod bun şi înţelept să ne ştim câştiga şi dragostea compatrioţilor noştri. Să ascultăm dară fraţilor de mai marii noştri, cari neîncetat priveghiază pentru noi, şi cu feliurimi de greutăţi se luptă pentru fericirea naţiei, şi a sfintei noastre religii, înflorire. Să ascultăm de toţi acei bărbaţi zdraveni, cari numai pe cale legiuită şi pe calea păcii caută binele neamului nostru.

Să ne uităm la cugetările, simţămintele, faptele, la urmările lor şi din fruptul sau rodul acestora să ne învăţăm ai cunoaşte mai bine. Să nu socotim că, dacă nu ne sboară minteni porumbi fripţi în gură, ca oarecând israilitenilor în pustie, cesta sau cela nu lucră destul pentru naţiune, că e cumpărat de cutare, sau caută numai chiar interesul său; ştim bine cu toţii, grăunţul de grâu nu vine îndată la coacere cum s'au sămânat; direpi aceia iară mai zic, puţină răbdare, ca cu atâta mai mare bucurie să secerăm mănuntele (?) noastre.

Am înţeles despre oarecare mişcări ce se fac prin prejurul Dumniavoastră, nădăjduesc că nu vă veţi lăsa în de acelea, înainte de a vă sfătui cu cei mai pricepuţi, mai stâmpăraţi şi mai copţi la minte — înainte de a vedea rezultatul hotărârilor dictate dela Pesta.

Paşii pentru întemeierea fericirei noastre s'au pus foarte buni încât ştiu până acum, înţăleg din adunarea naţională dela Blaj şi Măria Sa Domnul nostru Episcop Şaguna, ca un bun ostaş se luptă cu mare zel (râvnă) şi nepregetare pentru punerea acelora în lucrare şi ducerea lor în deplinire. Aşa în această privinţă au avut Luni audiinţă la vici-regele Ungariei, Stefan, în Buda, dela care au eşit foarte mângăiat, şi nu cu cele mai bune nădejdi pentru viitorul nostru. Şi pentru ca să fie şi mai sigur despre ajungerea scopului naţional au lăsat Pesta şi au venit de eri aici în Viena, spre aşterne şi în persoană Maiestăţii Sale, pofta şi rugămintea naţiunei noastre. Noi suntem martori a înţeleptelor măsuri ce ia bunul acesta părinte în punctul petiţiunei noastre — martori a călduroasei pri-

miri cu care se cinsteşte dela cele mai înalte persoane ale statului.

Naţiunea română se poate bucura dară, că are un povăţuitoriu carele cu vaza şi autoritatea sa poate face foarte mult pentru dânsa. Orice învinuiri sau mişcări de caracter ce ar putea cădea asupra acestui mare bărbat, după a mea şi şi a altora părere, nu sânt la locul lor. Viitorul va descoperi toate acestea şi naţiunea română mai într'un târziu îşi va cunoaşte mai bini pe adevăraţii săi patrioţi şi naţionalişti, cari au lucrat mai mult pentru dânsa. Insă destul deocamdată despre această materie.

Despre împăratul e vorba că va să vie pe Dumineca viitoare, alţii iară zic, că nu va veni, ori va fi una ori alta, Domnul Episcop au hotărât, ca noi să ne facem în persoană la Maiestate închinăciunea, oriunde s'ar afla, de vor merge toţi deputaţii cari ne mai aflăm aici cu Măria Sa e întrebare, nici aici nu cam sântem una. Eu pe toată întâmplarea rămâiu statornic în propusul meu, nici că mă voiu întoarce mai curând la familia mea, până ce nu voiu face destul însărcinării mie de către naţiune date. Nu ştiu dacă aţi făcut ceva rânduială pentru purtarea cheltuielilor după cum v'am fost rugat în scrisoarea mea de mai nainte, către Dvoastră îndireptată.

Pe Dumineca Tuturor sfinţilor se va publica în toată ţara ştergerea robotelor şi a dijmelor. In Pesta s'au întâmplat în Dumineca Rusaliilor o mică revoluţie, dar în Praga a doua zi alta şi mai mare în care au căzut mai multe sute, dupăcum se spune, până acum însă nu putem şti ceva chiar, fiindcă nu e aşezată turburarea.

Scrisorile acestea ce vi le trimit vă rog să le ţineţi în păstrare pentru timpul viitoriu. Sunt al Dvoastră adevărat patriot naţionalist

Savva Popovici

(Honorabili Comunitati Resinariensi). *paroh.*

Staţia IV. Deva, Vineri în 5 Noemvrie 1848.

Mult iubite Tată!

III. Nu socoteam că să vină aşa în grabă timpul, ca să-ţi scriu iarăşi din depărtare, când aşi şti că te-am lăsat cu inima mai odihnită pentru mergerea mea la răsboiu, nu m-aşi supăra atâta, fiindcă eu până acum laudă lui Dumnezeu mă aflu foarte bine şi sunt primit cu cea mai mare bucurie şi braţe deschise ori unde ajung, nelipsindu-mi prietini şi cunoscuţi în toate părţile, pot să zic, că o viaţă mai bună ca în zilele acestei călătorii de când umblu pe drum, încă n'am avut. Eu călătoresc mai tot cu căpitanul Alberti împreună, care mă preţueşte foarte.

Altă supărare ce mai am este, că eu nefiind dedat cu o călătorie aşa de lungă, mai toată ziua călare şi în vânt, mă ostenesc şi ţepenesc.

Cavalerii noştri încă sânt tot voioşi şi veseli şi nespus se bucură că mă văd pe mine lângă ei şi împrejurul lor, şi că pe unde merg, îi aşteaptă cu fiertură şi beutură ca şi pe alţi soldaţi împărăteşti. Deci fiţi cu toţii asemenea cu inima bună şi odihnită, devreme ce primejdia nu e aşa de mare precum vi-o închipuiţi. Vrăjmaşul înţelegând de mişcările ce se fac asupra lor, după ce au prădat şi ars mai bine de 14 sate în comitatul Zarandului, unde eram rânduiţi să marşiluim şi noi, s'au tras şi fugit îndărăpt, şi noi acum socotesc că vom apuca alt drum, ca să ne întoarcem fără nici o izbândă acasă.

Aici, avem 1 maior, mai mulţi ofiţeri, 3 tunuri, nişte compănii de militari poleci, vr'o câţiva husari români, ulani şi oameni de pe sate înarmaţi cu puşte, lănci ş. a. cari au de a merge toţi cu noi, unde vor fi de trebuinţă. Mâne dimineaţă cu ajutoriul lui Dumnezeu vom porni mai departe, poate cătră Bănat, sau cătră Ungaria. În Orăştie, am arestat vre-o câţiva unguri reacţionari, dintre care 5 s'au trimis la Sibiu, Joi. Aici ne-au întimpinat orăşenii cu muzică şi pompă. Ungurii pe aici vorbesc acum mai tot româneşte şi dau mare cinste românilor. Ce face frica! Apoi aceea încă e adevărat că rebelii unguri numai acolo învinq, unde garda noastră naţională sau sătenii români n'au soldaţi regulaţi şi arme de ajuns, dar unde sânt aceştia, pretutindenea perd.

Aici tocmai astăzi s'au făcut alegere de diregători ai comitatului şi prietinul meu la care mă aflu în cvartir şi e însărcinat de General Comando spre a pune oameni harnici în acele diregătorii, mi se plânge, că n'are români de ajuns spre a-i aplica în slujbe, cu simbrii de 200, 300, 400, 600 şi 800 fl. argint.

Vă sărut din inimă şi spune multă închinăciune socrului şi celorlalţi şi că suntem toţi sănătoşi. Ce se va întâmpla mai încolo, vă voiu scrie cu alt prilej. Comăndat s. rugăciuni sânt al sf. Tale,

iubit fiu
Savva.

Scriindu-ţi acestea iată că sosesc aici militarii din loagăr dela Baia de Criş, unde era să mergem şi noi şi spun că acum în comitatul Zarandului, nu s'ar mai afla nici un vrăşmaş. (Va urma).

PROFESORUL Dr. VASILE GHEORGHIU

De Diacon GRIGORIE T. MARCU
Profesor la Academia teologică „Andreiană"

I. OMUL

1. COPILĂRIA ŞI TINEREŢEA

Aruncând o privire de ansamblu asupra datelor pe cari le avem referitor la copilăria şi tinereţea celuice avea să ajungă în zilele noastre suprema mândrie a Facultăţii de Teologie ortodoxă dela Universitatea din Cernăuţi şi una dintre gloriile Teologiei ortodoxe române de totdeauna, prima impresie pe care o culegi dintre rândurile lor este aceea că te afli în faţa unei vieţi măsurate, deprinsă cu buna rânduială şi desigur cu munca cinstită, singura în stare să imprime o direcţie rectilinie desvoltării corecte a oricărei fiinţe omeneşti. Nici o clipă n'a fost petrecută degeaba. Nici o perioadă a vieţii sale n'a rămas neutilizată aşa cum cere rânduiala creşterii tinerelor vlăstare.

Născut la 16/28 Iunie 1872, în *Câmpulungul-Moldovenesc*, sub cerul rumenit de fapte româneşti al mândrei Bucovina, dupăce împlineşte vârsta de 7 ani, tânărul Vasile Gheorghiu urmează şcoala primară din orăşelul natal (1879—1882), pe care o isprăveşte la sorocul cuvenit. Intre anii 1882—1890, urmează cursurile secundare la Liceul ortodox din *Suceava*, unde trece şi examenul de matură.

Trebuind să-şi cerceteze înclinarea firească şi să ia o deciziune privitoare la viitorul său, tânărul Vasile Gheorghiu se hotărăşte să îmbrăţişeze chemarea preoţească. Hotărârea aceasta o va onora ca puţini alţii, toată viaţa. Drept aceea, în toamna anului 1890 se înscrie la Facultatea de Teologie ortodoxă din *Cernăuţi*, ale cărei cursuri le isprăveşte în primăvara anului 1894.

Harnic şi râvnitor întru agonisirea unei învăţături temeinice, iar ca purtare ireproşabil, studentul teolog Vasile Gheorghiu cucereşte luarea aminte şi interesul profesorilor săi. Urmările, ca'n toate cazurile tinerilor buni şi merituoşi, n'au întârziat să se arate.

După o pregătire intensă de trei ani de zile, Facultatea de Teologie din Cernăuţi îl proclamă cu mare laudă doctor în Teologie, la 21 Iulie 1897.

In acelaşi an, pleacă în străinătate, pentru studii de specializare în Testamentul Nou.

Primul popas îl face la *Viena*, unde urmează cursurile Facultăţilor de Teologie romano-catolică şi protestantă (1897—1898), lucrând îndeosebi cu celebrii profesori Hofrat *Pölzl*, Paul *Feine*, *Bickel* şi *Bornemann*.

De-acolo trece la *Bonn* (1898), unde studiază cu profesorii *Kaulen*, *Langen* şi *Grafe*.

In 1898—1899 îl găsim la Breslau, urmând cursurile lui Al. *Schäfer* şi Fr. *Delitsch*.

Facultatea de Teologie protestantă din *Leipzig*, ale cărei cursuri le urmează în 1899, îi dă prilejul să asculte pe profesorii G. *Heinrici* şi Caspar René *Gregory*, şi să stabilească legături durabile maicuseamă cu acesta din urmă.

Cu cât folos s'a ales doctorul în Teologie Vasile Gheorghiu din această călătorie de studii, se poate vedea — abstracţie făcând de opera scrisă, de dimensiuni impunătoare, pe care avea să ne-o dee după aceea — din iscusinţa cu care şi-a ales şcolile streine pe cari le-a cercetat şi profesorii cu cari a lucrat. Facultăţile de teologie romano-catolică şi protestantă din Bonn, Breslau şi Viena, sunt până astăzi cele mai bune din toată Germania. Dintre puţinele oraşe universitare germane cari adăpostesc în aceeaşi Universitate două Facultăţi de Teologie, numai Tübingen rivalizează cu cele amintite. Explicaţia e uşor de găsit: atât romano-catolicii cât şi protestanţii poartă de grije ca să înzestreze cât mai bine tocmai acele Facultăţi de Teologie cari funcţionează sub acelaşi acoperiş cu rivalele lor de altă confesiune. Aici emulaţia între profesori e mai vie — şi între studenţi deasemenea — şi unii şi alţii silindu-se să asigure şcoalei lor întâietatea de prestigiu.

Alături de înaltul nivel ştiinţific al Facultăţilor de Teologie streine pe cari le-a cercetat Dr. Vasile Gheorghiu, se cuvine să fie subliniată şi autoritatea profesorilor pe cari i-a audiat. Aceştia, fără nici o excepţie, sunt tot atâtea somităţi pentru Studiul Biblic al Testamentului Nou. Intre ei,

strălucesc cu deosebire Paul Feine, Fr. Kaulen, Georg Heinrici şi C. R. Gregory.

Cariera ilustrului profesor de mai târziu, începea sub cele mai fericite auspicii. Până acolo însă, urmează să vedem altă latură a fecundei sale vieţi.

2. PREOTUL

Consecvent cu hotărârea de-a îmbrăţişa chemarea preoţească, pe care a luat-o după terminarea studiilor liceale, tânărul Vasile Gheorghiu a intrat în Clerul sfintei noastre Biserici încă înainte de obţinerea diplomei de doctor în Teologie.

In 1896 a fost hirotonit întru Preot. A rămas în această cinstitoare stare până în 1908, când a fost hirotesit întru Protopresbiter.

Cu câtă vrednicie şi-a purtat demnitatea de membru al Clerului, se poate deduce din faptul că a fost împărtăşit curând de cele mai înalte distincţiuni la cari poate ajunge un cleric de mir al Mitropoliei Bucovinei.

In anul 1918 Protopresbiterul Dr. Vasile Gheorghiu este ridicat la rangul de Arhipresbiter-Stravrofor. Iar în 1925, este promovat Arhipresbiter-Mitrofor.

Mitropolia Bucovinei, apreciind priceperea pe care Inalt Prea Cucernicia Sa o dovedea în chestiunile de ordin bisericesc, cultural şi spiritual, l-a numit Consilier consistorial onorar, iar Asociaţia Clerului ortodox din Bucovina l-a chemat la cârma ei, încredinţându-i preşidenţia.

Datele înşirate până aci nu epuizează capitolul despre Dr. Vasile Gheorghiu „preotul". Ele arată doar atât că înaintestătătorii Bisericii ortodoxe bucovinene au împlinit desăvârşit porunca Apostolului care dispune ca „preoţii cari îşi ţin bine dregătoria de îndoită cinste să se învrednicească, maicuseamă ceice se ostenesc întru *cuvânt* şi *învăţătură*" (I Timotei 5, 17). Cât s'a ostenit preotul Dr. Vasile Gheorghiu *întru învăţătură,* se va vedea în cele următoare. Iar cu câtă tragere de inimă s'a nevoit să propovăduiască *cuvântul* Evangheliei, rezultă cât se poate de limpede din nenumăratele predici pe cari le-a ţinut la atâtea ocazii. Unele din ele, au fost publicate ca predici-model în revista *Candela.*

Este deadreptul impresionantă bucuria cu care Profesorul Dr. Vasile Gheorghiu se arăta totdeauna gata să predice. Cu atât mai impresionantă cu cât savanţii renumiţi, de talia I. P. C. Sale, pentru cari ştiinţa pe care o exploatează şi o valorifică nu mai păstrează nici un secret, nu acceptă bucuros să se despartă de carte, să prelucreze cele înalte şi adânci pentru puterea de pricepere a mulţimilor. Ceice fac excepţie dela această regulă — şi Profesorul Dr. Vasile Gheorghiu aparţine acestora — dovedesc o deosebită înţelegere pentru scopul cu care a fost revelat lumii cuvântul dumnezeesc. Acesta, în intenţia dumnezeiască, era destinat să creieze un curent de viaţă nouă, lui Dumnezeu bineplăcută şi oamenilor de folos — nu să devină literă moartă. Profesorul Dr. Vasile Gheorghiu ştie că la'nceput a fost *predica* şi apoi *exegeza*, că viaţa trăită în Hristos a premers ştiinţei ample şi complicate a acestei magnifice trăiri în transcendent. Metoda creştină clasică de a învăţa, răsbeşte în nevoinţele I. P. C. Sale la consideraţia care i se cuvine.

Portretul „preotului" Dr. Vasile Gheorghiu, mărginit numai la cele zise până aici, ar fi incomplect, ar fi lipsit tocmai de cea mai fermecătoare laturе a sa. Dincolo de distincţiunile de cari s'a învrednicit a se împărtăşi ca membru al Clerului pentru ostenelile sale întru cuvânt şi învăţătură — şi deasupra acestora — stărue în mintea tuturor celorce l-au cunoscut, chipul de preot autentic dăltuit în înfăţişarea venerabilă de totdeauna a ilustrului profesor.

Mistica ortodoxă răsăriteană numără printre tezele sale favorite una care spune că lumina ce se sălăşlueşte întru cele dinlăuntru ale creştinului care trăeşte în Dumnezeu, nu întârzie să răsbată înafară, inundând fiinţa văzută cu strălucirea rugului ce arde în sufletul său. Cât adevăr cuprinde această afirmaţie, nici nu mai e nevoe să ne întrebăm, devremece ea se întemeiază pe experienţe bine documentate istoriceşte. Ceeace vrem să subliniem noi, este doar atât: oricine a stat de vorbă barem odată cu Profesorul Dr. Vasile Gheorghiu, sau l-a văzut cel puţin cu câtă cuceritoare şi neprefăcută demnitate se prezintă în lume, e cu neputinţă să nu fi tras concluziile impuse de teza amintită mai sus.

3. PROFESORUL

Intors dela studii, din străinătate, preotul Dr. Vasile Gheorghiu a fost chemat fără zăbavă la slujba pentru care fusese predestinat. Sosise ceasul când tânărul eminent care până acum a adunat, trebuia să împartă şi altora din agoniseala lui.

Un dicton vechiu şi cuminte spune că dela celce posedă multe, poţi aştepta mult. Inversa lui e tot atât de valabilă: Preotul Dr. Vasile Gheorghiu a dat mult, fiindcă a strâns mult.

In 31 August 1901, a fost numit *Docent privat* pentru Studiul Biblic şi Exegeza Testamentului Nou la Facultatea de Teologie ortodoxă din Cernăuţi. La 11 Octomvrie, în acelaş an, îşi inaugura sclipitoarea-i carieră de profesor. Menirea Docentului privat Dr. Vasile Gheorghiu era să ia locul marelui *Vladimir de Repta*, care a trecut în administraţia bisericească în calitate de Arhimandrit de scaun şi Episcop al Rădăuţilor, pentru a ajunge apoi Arhiepiscop al Cernăuţilor şi Mitropolit al Bucovinei şi Dalmaţiei.

In 11 August 1905, a fost numit *Profesor agregat* de Studiul Biblic şi Exegeza Testamentului Nou, iar la 15 August 1908 a fost *titularizat* la aceeaşi catedră. A servit Facultatea de Teologie din Cernăuţi, cu o tragere de inimă exemplară, 37 de ani, iar catedra şi-a onorat-o ca nimeni altul până la dânsul.

Cu data de 1 Octomvrie 1938, a fost *pensionat*, în baza nouilor legiuiri, mai de vreme de cât am fi aşteptat. Zicem aşa, pentrucă după modesta noastră părere, era în interesul învăţământului nostru teologic superior ca Profesorul Dr. Vasile Gheorghiu să fi fost definitivat la catedră, printr'o lege specială, până la sfârşitul vieţii. Cazuri de precedenţă nu lipsesc.

Glorioasa tradiţie culturală a Facultăţii de Teologie din Cernăuţi îl numără cu legitimă mândrie printre promotorii ei — şi anume printre cei mai proeminenţi.

Dar verhovnica şcolilor noastre de Teologie s'a împărtăşit şi de bunele servicii de ordin administrativ pe cari i le-a făcut Profesorul Dr. Vasile Gheorghiu, în calitate de *Decan* al ei (1909—1910; 1912—1913 şi 1934—1935).

Şi acum, câteva gânduri nevătămate de nici o exagerare asupra modului de comportare al profesorului.

Din câte am văzut — şi din ce-am auzit dela alţi elevi ai săi — am rămas cu convingerea că adâncimea ştiinţei Profesorului Dr. Vasile Gheorghiu făcea cea mai bună tovărăşie cu o metodă norocoasă de predare a materialului de studii, întregite de un tact pedagogic exemplar. Cele mai dificile probleme le descurca întotdeauna simplu şi pe înţelesul tuturor, cu siguranţa dascălului totdeauna bine pregătit. Un curs al Profesorului Dr. Vasile Gheorghiu se învăţa de jumătate în clasă. La examene, sever fără a fi aspru, cu greu s'ar fi înşelat asupra pregătirii elevului său. Nu era zorit niciodată. Iţi pierdeai cumpătul când te aflai în faţa dsale? Dânsul simţea îndată. Şi în loc să purceadă la examinare, începea cu tine cine ştie ce discuţie, până se convingea că ţi-ai redobândit prezenţa de spirit. Abia atunci punea întrebările cuvenite. Temperamentelor mai dificile, cari îşi revin mai cu anevoe din descurajarea atât de obicinuită şcolarului care se află în faţa dascălului său, nu pregeta să le adreseze îndemnuri de-a se linişti, cu cel mai blând graiu pe care l-am auzit vreodată. Şi bunătatea dsale te dezarma totdeauna. Simţul de dreptate îi interzicea să aprecieze silinţele elevilor săi altfel decât ştiindu-i într'o stare sufletească adecvată momentului. Pedagogii ştiu că numai acei elevi sunt în stare să arate tot ce-au învăţat, cari se află în deplinătatea funcţiunilor lor sufleteşti şi intelectuale.

Cât apreciau studenţii dsale această purtare omenoasă, nici nu mai e nevoe să spunem. Se ştie că tinereţea e necruţătoare, că se înflăcărează uşor şi tot atât de uşor se potoleşte. Cu toate acestea, e greu de crezut că ar exista vre-un elev al Profesorului Dr. Vasile Gheorghiu care să nu-i păstreze o admiraţie neprecupeţită şi durabilă. Şi iarăşi puţini profesori vădesc acea contagioasă însuşire de-a te decide să consimţi fără rezerve cu idealul pe care ţi-l predică şi cu viaţa superioară pe care o duc, în măsura în care o posedă dsa.

Iubit şi preţuit în şcoală, Profesorul Dr. Vasile Gheorghiu era solicitat ades şi insistent să-şi dea contribuţia la

manifestările culturale ale Românilor bucovineni. A ţinut nenumărate conferinţe şi a îmbrăcat demnităţile de preşedinte al Şcoalei Române (filiala Cernăuţi) şi al Societăţii pentru cultura şi literatura poporului român din Bucovina. După isbăvitorul răsboiu care a împreunat laolaltă toate mădularele pământului românesc, a fost secretar general al departamentului Cultelor din Bucovina.

Pentru meritele sale culturale şi pentru înaltul patriotism românesc ce l-a însufleţit totdeauna, a fost distins cu următoarele decoraţii române şi străine: medalia „Ferdinand" şi Ofiţer al Ordinului „Ferdinand", Comandor al Ordinului „Coroana României", Comandor al Ordinului jugoslav „Sf. Sava".

Bucuria supremă cu care s'a ales Profesorul Dr. Vasile Gheorghiu de pe urma ostenelilor desfăşurate la catedră, rămâne însă pleiada nenumăraţilor săi elevi de odinioară, cari astăzi fac cinste Bisericii noastre şi Neamului — şi pe cari nu încetează a-i povăţui spre tot lucrul bun, oridecâteori îi solicită sfatul.

4. ÎNVĂŢATUL

Personalitatea Preotului şi Profesorului Dr. Vasile Gheorghiu culminează în savantul care a condus ştiinţa ortodoxă română a Testamentului Nou la înflorire şi a înzestrat-o — pentru prima dată — cu opere definitive.

Cât de sărac era la noi Studiul Biblic al Testamentului Nou până la'nceputul veacului acestuia, se poate vedea din lucrarea în chestiune a Păr. Dr. Haralambie Rovenţa, profesor de T. N. la Facultatea de Teologie din Bucureşti.[1] Iar care-i aportul adus de învăţatul Profesor Dr. Vasile Gheorghiu la îmbogăţirea acestei ştiinţe, se va putea vedea în partea a doua a lucrării prezente.

Ceeace caracterizează pe învăţatul Dr. Vasile Gheorghiu, este bogăţia informaţiei, tăria argumentării şi supleţea spiritului critic. Cea dintâi este rodul unei munci nepregetate, unite cu studierea la faţa locului a scenei pe care s'a desfăşurat istoria biblică. Cealaltă trădează o dialec-

[1] Studiul Noului Testament la noi în ultimii 50 ani (1881 –1931). Extras din „Studii Teologice" an. III nr. 2, Bucureşti, 1932.

tică irezistibilă. Ultima reprezintă o însuşire nativă — pe care studiile ulterioare n'au făcut altceva decât au fasonat-o, au şlefuit-o — şi maicuseamă râvna pătimaşe după aflarea adevărului. Căci „critica — după definiţia dată de dsa — este arta, resp. iscusinţa de a deosebi adevărul de neadevăr".[1] Cât de departe împinge dsa stăruinţa de a deosebi adevărul de eroare, autenticul de apocrif, faptul istoric de legendă, fie-mi îngăduit să ilustrez cu soluţionarea controversatei probleme a pretinsului episcopat de 25 de ani al sf. Apostol Petru la Roma,[2] cu identificarea exactă a Babilonului din Epistola I a sf. Apostol Petru 5, 13,[3] cu stabilirea anului şi zilei morţii Domnului nostru Iisus Hristos, cu migăloasele calcule calendaristice sau cu lucrările de critică a textului original al Testamentului Nou.

Biserica noastră a câştigat enorm de pe urma studiilor savante ale Profesorului Dr. Vasile Gheorghiu şi a apelat adeseori la serviciile dsale, încredinţându-i diverse misiuni în ţară şi peste hotare. Ne gândim îndeosebi la referatul în chestiunea francmasoneriei şi la Congresul II al Teologilor, ţinut la Berna (Elveţia) în Septemvrie 1930, despre cari va mai fi vorba.

Orice om de carte simte nevoia să răsufle, să se dăruiască şi altfel decât prin mijlocirea cărţilor. Fragmente din opera Profesorului Dr. Vasile Gheorghiu apar de timpuriu în revista *Candela*, al cărei redactor (1911) şi apoi director nu va întârzia să ajungă.

Aceste palide consideraţiuni asupra savantului Dr. Vasile Gheorghiu vor fi întărite şi conturate mai limpede în celece urmează.

Pentru numeroasele şi eruditele opere pe cari le-a publicat, Academia Română l-a ales pe Profesorul Dr. Vasile Gheorghiu membru onorar al ei, în Maiu 1938.

* * *

[1] Introducere in T. N., Cernăuţi 1929 p. 26.

[2] Op. cit. p. 405—409.

[3] Op. cit. p. 661—665.

II. OPERA

1. CONSIDERAŢIUNI GENERALE

Opera este întru totul conformă omului care a înfăptuit-o: adâncă, temeinică şi bogată. Descifrezi din oricare pagină ieşită din peana Profesorului Dr. Vasile Gheorghiu grija delicată de a-şi documenta fiecare afirmaţie cu cele mai bune şi mai vrednice de crezare mărturii. Iar dacă isbuteşte să-şi realizeze vrerile aşa cum gândeşte, aceasta se datoreşte desigur posibilităţilor inepuizabile de informaţie exactă şi de severă investigaţie ştiinţifică de cari dsa dispune ca puţini alţii, şi mai presus de toate tenacităţii cu care ţine la principiul ce guvernează tot ce întreprinde acest fecund învăţat: *slujba ta fă-o deplin!* Nu cred să existe vre-un om creator de valori care lăsându-se călăuzit de acest percept paulin (cf. II Tim. 4, 5) să fi dat greş în acţiunile sale.

O altă dovadă — nu mai puţin grăitoare — a seriozităţii lucrărilor Profesorului Dr. Vasile Gheorghiu ne-o îmbie cursivitatea lor şi simplicitatea expunerii. Numai celce stăpâneşte la perfecţie materialul pe care-l studiază se poate mişca în voe prin desişul lui şi-l poate organiza în chip norocos.

Profesorul Dr. Vasile Gheorghiu nu este un literat în înţelesul strâmt al cuvântului, nu face uz de subtilităţi stilistice cari să te încânte. Transpiră însă din slova dsale o evlavie sinceră care te încălzeşte şi te cucereşte mai sigur şi mai trainic decât parfumul celor mai meşteşugite flori de stil. Dealtfel rostul unui savant nu-i acela de a face literatură într'o lucrare cu caracter acut ştiinţific. El trebue să se exprime înainte de toate precis şi abia după aceea într'un limbaj colorat. Ştiinţa exactă şi literatura cu anevoe vor fi puse de acord în una şi aceeaşi lucrare.

Scrupulos în cercetările dsale ştiinţifice, judicios şi ponderat în soluţiile pe cari le dă diferitelor probleme ce-l preocupă, Profesorul Dr. Vasile Gheorghiu — prin felul cum îşi alege şi rânduieşte materialul lucrărilor — vădeşte un fin simţ al proporţiilor. Ca atare, ele nu vor fi niciodată deficitare în ce priveşte simetria, nu se vor deslâna în consideraţiuni prisoselnice cari vatămă armonia întregului.

Domeniul în care a lucrat învăţatul Dr. Vasile Gheorghiu — şi pe care l-a înzestrat cu lucrări monumentale — este Studiul Biblic al Testamentului Nou.

In celece urmează, vom încerca o prezentare cât mai exactă a titlurilor lucrărilor dsale.

2. INTRODUCERE IN TESTAMENTUL NOU

1 — *Adresaţii epistolei către Galateni*, în „Candela" 1904; p. 1—15, 65—81, 137—147, 197—212, 261—277, 325—341, 389—405, 453—469, 525—541, 593—609, 665—677 (Extras p. 165).

2 — *Viaţa şi activitatea sfântului apostol Paul*, în „Candela" 1907, p. 72—80, 129—145, 197—213, 265—283, 333—345, 551—567, 590—605, 647—665, 699—714, 767—775.

1908, p. 1—15, 57—65, 109—117, 173—181, 237—246, 301—311, 371—378, 421—433, 485—500, 549—559, 613—627, 677—692.

1909, p. 1—15, 137—147, 201—209, 265—272, 329—337, 393—403, 457—472.
1911, p. 232 (Extras 1909, p. 355).

3 — *Raportul literar dintre cele trei evanghelii dintâi sau problema sinoptică*. Studiu isagogic, în „Candela" 1923, p. 9—23, 109—117, 225—242, 397—412, 1924, p. 1—29.

4 — *Noui probleme privitoare la limba greacă a cărţilor N. T.* în „Candela" 1924; p. 349—358.

5 — *Tradiţia despre Apostolul şi Presbiterul Ioan, până la Eusebie al Cesareei*, în: „Candela" 1926; p. 73—98 (Extras p. 30).

6 — *Introducerea în sfintele cărţi ale Testamentului Nou*. Cernăuţi, Tipografia Mitropolitul Silvestru, Editura autorului, 1929; p. IV+898.

3. ISTORIE BIBLICĂ

7 — *Irod Agripa I*, în „Candela" 1930, p. 7—60.

4. CRONOLOGIE BIBLICĂ

8 — *Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos*, în „Candela", 1925; p. 272—385, 441—455. 1926, p. 5—27 (Extras p. XII+152).

5. CRITICĂ TEXTUALĂ

9 — *Reformele recente pe terenul criticii textului cărţilor T. N.* în „Candela" 1909; p. 65—76 (Extras p. 14).

10 — *Observaţiuni critice relative la textul evanghelistului Mateiu 19, 16* s., în „Candela" 1934, p. 1—15 (Extras 1935, p. 15).

6. EXEGEZĂ A TESTAMENTULUI NOU

11 — *Der Jakobusbrief untersucht und erklärt*, 1899.

12 — *Der Brief des Iudas*, Einleitung u. commentar, Czernowitz, 1901 p. 84.

13 — *Epistola lui Iuda*, Introducere şi comentar, în „Candela" 1909; p. 512—531, 585—593, 641—648, 697—704.
1910, p. 1—9, 53—60, 109—115, 165—172, 221—227, 277—284, 333—340, 501—508, 565—573, 621—629.
1911, p. 5—13, 176 (Extras 1915).

14 — *Ce hotăreşte sfântul apostol Paul cu privire la căsătoria preoţilor?* Excurs exegetic, în „Candela", 1911; p. 419—427, 474—484, 531—537, 584—596, 680. 1912, p. 112 (Extras 1911, p. 37).

15 — *In care coastă a fost străpuns Domnul nostru Iisus Hristos?*, în „Candela" 1912, p. 104—107.

16 — *Ceva despre magii, cari s'au închinat Mântuitorului*, în „Candela" 1913; p. 455—462, 517—523.

17 — *Epistola către Romani, cu explicări*, în „Candela" 1913, p. 580—586, 638—644.
1914, p. 58—77, 184—189, 237—243, 286—290, 332—335. (Extras 2 vol. 1923—1924).

18 — *Bunavestire (Lc. 1, 26—38)*, în „Candela", 1923; p. 45—56.

19 — *Sf. Evanghelie după Mateiu cu comentar. Vol. I* (Introducere şi Exegeză cap. 1—5). Cernăuţi, Tipografia Mitropolitul Silvestru, Editura autorului, 1925, p. 240; *Vol. II* (Exegeza cap. 6—15). Cernăuţi, Tipografia Mitropolitul Silvestru, Editura autorului, 1927, p. 241—496; *Vol. III* (Exegeza cap. 16—28). Cernăuţi, Tipografia „Glasul Bucovinei", Editura autorului, 1933; p. 497—848.

20 — *Aşa să vă rugaţi! Fragment din predica de pe munte a Domnului Iisus Hristos;* Cernăuţi 1927.

21 — *Împărăţia de „mii de ani" şi lupta cea mai depe urmă. (Apoc. 20, 1—10)*, în „Candela" 1927, p. 231—253 (Extras 1928, p. 32).

22 — *Din Comentarul la Epistola către Romani (5, 15—23) a sfântului Apostol Paul*, în „Candela", 1937; p. 1—27.

23 — *Epistola către Romani a Sfântului Apostol Paul. Introducere, traducere şi comentar.* Ediţia a doua, Cernăuţi, Tipografia „Glasul Bucovinei", 1938; IV+48+368 p.

7. TEOLOGIE BIBLICĂ

24 — *Problema mântuirii noastre*, în „Candela" 1928; p. 73—93 (Extras 1928).

25 — *Despre planul divin de mântuire şi realizarea lui, în legătură cu Efeseni 1, 3—2, 10*, în „Candela" 1930; p. 327—333, 415—452.

26 — *Ideea de împăcare şi mântuire la noi, la romano-occidentali şi la protestanţi*, în „Candela" 1935; p. 49—70 (Extras, 24 p.).

8. CALENDARISTICĂ ŞI CALCUL PASCAL

27 — *Tabloul zilelor săptămânale dela anul 200 î. d. H. — 2000 d. H.*, Cernăuţi, Tipografia „Glasul Bucovinei", Editura autorului, 1926; p. 8.

28 — *Sfintele Paşti şi reforma calendaristică „Ortodoxă Română", studiu de cronologie şi calendaristică*, în „Candela" 1929; p. 1—86. (Extras p. 86).

29 — *Critica nouilor proiecte de reformă calendaristică propuse de către Societatea Națiunilor* și anexă, în „Candela" 1931, p. 159—215 (Extras p. 42).

30 — *Critica proectului de stabilizare al sărbătorii de Paști*, Cernăuți, 1931, 23 p.

31 — *Problema calendarului*, în „Candela" 1936, p. 4—16 (Extras 1937, p. 15).

32 — *Noțiuni de cronologie, calendaristică și calcul pascal* (Cu 4 planșe în culori), București, Tipografia Cărților bisericești, 1936; XVI+206 p.

9. PREDICI

33 — *Predică de trei Ierarhi*, în „Candela" 1911, p. 73—79.

34 — *Traduce Omilia a XIX a sf. Vasile c. Mare la cei 40 martiri*, în „Candela" 1912; p. 356—359, 404—408.

35 — *Traduce Omilia a XVI-a sf. Vasile c. Mare asupra cuvintelor „La început era Cuvântul"*, în „Candela", 1912; p. 457—462.

36 — *Predică pentru Dumineca a treia după Paști*, în „Candela" 1923; p. 142—149.

37 — *Predică pentru Dumineca a 2-a a postului mare*, în „Candela" 1924; p. 169—175.

38 — *Predică de Intrarea Maicii Domnului în biserică*, în „Candela" 1924; p. 418—424.

39 — *Predică în ziua Eroilor*, în „Candela 1928; p. 150—152.

40 — *Predică pentru Dumineca 5 a postului mare* (Maria Egipteanca), în „Candela" 1933; p. 179—182.

41 — *Predică pentru Dumineca Floriilor*, în „Candela", 1933; p. 183—187.

42 — *Predică pentru Dumineca a 4-a după Paști*. (Dumineca Ologului), în „Candela" 1934; p. 279—283.

43 — *Predică pentru Dumineca a 5-a după Paști*. (Dumineca Samarinencii), în „Candela" 1934; p. 284—288.

44 — *Predică pentru Dumineca a 7-a după Rusalii*, în „Candela" 1934; p. 289—292.

45 — *Predică de ziua Înălțării Sfintei Cruci*, în „Candela“ 1934; p. 293—296.

46 — *Predică pentru Dumineca a 4-a după Rusalii* (a Sutaşului), în „Candela“ 1935; p. 311—314.

47 — *Predică la Tăierea capului sfântului Ioan Botezătorul*, în „Candela“ 1935; p. 315—319.

48 — *Predică de sfânta Paraschiva*, în „Candela“ 1935; p. 320—322.

49 — *Predică pentru Dumineca strămoşilor*, înainte de Naşterea Domnului, în „Candela“ 1935; p. 323—326.

50 — *Predică de ziua Pogorârii Spiritului Sfânt*, în „Candela“ 1936; p. 361—364.

51 — *Adormirea Maicii Domnului*, predică pentru 15 August, în „Candela“ 1936; p. 365—368.

52 — *Predică pentru Dumineca 12 după Rusalii*, „Tânărul avut“ Mt. 19, 16—26, în „Candela“ 1936; p. 369—371.

10. RECENZII

53 — *S. Mehedinți, Explicarea Evangheliilor potrivit cu programa oficială*, în „Candela“ 1923; p. 149—150.

54 — *S. Mehedinți, Poți fi om deplin fără să fii creştin?* în „Candela“ 1923; p. 450.

55 — *Păr. Arhim. Scriban, Curs de Introducere în Noul Testament*, în „Candela“ 1924; p. 323—331.

56 — *Nicodim, Noul Testament*, în „Candela“ 1926; p. 360—361.

57 — *Arhim. I. Scriban, Sf. Evanghelie*, cele patru în una singură, în „Candela“ 1927; p. 61—62.

58 — *Dr. Gh. I. Ghia, Sfântul Ioan Botezătorul*, după evangheliile canonice, în „Candela“ 1927; p. 63—64.

59 — *Dr. Vasile Tarnavschi, Introducere în sfintele cărți ale T. V.* în „Candela“ 1928; p. 66—69.

60 — *Dr. Gh. I. Ghia, Epistola sfântului Iuda*, în „Candela“ 1927; p. 374—379 şi „Biserica Ortodoxă Română“ 1928, p. 84—87.

61 — *Ieromonahul Antonie Harghel: Învierea Domnului nostru Iisus Hristos*, în „Candela“ 1929, p. 369—372.

62 — *Diacon H. Rovența, Originea și valoarea istorică a evangheliei după Ioan*, în „Candela“ 1929; p. 372—375.

63 — *H. Rovența, Epistola către Efeseni; Interpretarea Scripturei după Origen; Limba și stilul sfântului apostol Pavel din Epistola către Efeseni*, în „Candela“ 1930; p. 137—139.

64 — *Dr. V. Tarnavschi, Arheologia biblică*, în „Candela 1930; p. 268—270.

65 — *Const. Nonea, Cum se poate orândui cronologia vieții sfântului Apostol Pavel pe baza inscripției dela Delphi?* în „Candela“ 1934; p. 300.

66 — *P. Svetlov, Invățătura creștină în expunere apologetică*, în „Candela“ 1935; p. 349.

67 — *Pr. Sofron Vlad, Prologul evangheliei a patra*, în „Candela“ 1937; p. 312—321.

11. VARIA

68 — *Originea și tendințele romanelor clementine după Langen*, în „Candela“ 1895; p. 1—8, 65—79, 125—137, 197—204.

69 — *Crucea din „Scumpul Lemn“* aflată în sf. Mănăstire Putna, în „Candela“ 1908; 360—370.

70 — *Cătră P. T. cetitorii jurnalului nostru!* în „Candela“ 1911; p. 1—2.

71 — *Două documente relative la satul Toporăuți*, în „Candela“ 1913; p. 524—527.

72 — *Indice general al foaii bisericești-literare Candela* pentru anii 1882—1914 (în colaborare cu Dr. Vasile Tarnavschi), Cernăuți, Editura Consistorului Arhiepiscopesc al Bucovinei, 1923; 276 p.

73 — *La mormântul lui Dimitrie Onciul*, în „Candela“ 1923; p. 63—64.

74 — *Un tractat al sfântului Atanasie „despre azime“*, în „Candela 1924; p. 297—305.

75 — *Discurs de inaugurare al cursurilor din Testamentul Nou*, în „Candela“ 1925; p. 1—8.

76 — *Arhipresviterul mitrofor și Rectorul seminarial Mihail Dracinschi*, în „Candela“ 1927; p. 156—169.

77 — *Constituirea Consistorului Spiritual Central,* în „Candela" 1928; p. 71.

78 — *Despre Botezul „cu Spirit Sfânt şi cu foc" şi darurile harismatice.* Arad 1929; Biblioteca Creştinului Ortodox nr. 55.

79 — *Problemele mântuirii noastre.* Arad 1929; Biblioteca Creştinului Ortodox nr. 57.

80 — *Conferinţa a doua ost-vestică a teologilor,* ţinută dela 6—12 Septemvrie 1930, în Bern (Elveţia), în „Candela" 1930; p. 317—326 şi „Revista Teologică" XX, 1930; p. 410—412.

81 — *Cuvântare ţinută la Parastasul pentru profesorul Dr. T. Tarnavschi,* în ziua de 14 Ianuarie 1934, în „Candela" 1933; p. 177—178.

82 — *Francmasoneria.* Originea, desvoltarea, organizaţia, doctrina şi tendinţele ei. Bucureşti, Tipografia „Fântâna Darurilor", 1935; p. 24.

83 — *„Mai multă dragoste creştinească!"* (Extras din Almanahul *Cincizeci de ani de existenţă ai „Academiei Ortodoxe").* Cernăuţi, Tipografia „Glasul Bucovinei", 1935; p. 13.

84 — *Discurs rostit la punerea pietrei de temelie a Bibliotecii Universităţii „Regele Carol II",* în ziua de 24 Octomvrie, 1937, în „Candela" 1937; p. 290—292.

12. LUCRĂRI NEPUBLICATE

85 — *Novum Testamentum graece cum apparatu critico.*

86 — *Pe căile Domnului în Palestina.*

87 — *Comentare la diferite cărţi ale Testamentului Nou.*

13. ADDENDA

88 — *Procesul Domnului nostru Iisus Hristos înaintea Sinedriului şi înaintea tribunalului roman,* în „Telegraful Român" (Sibiu) LXXXI, 1933, nr. 32—34.

INVĂȚĂTURILE DUHOVNICEȘTI ALE CĂLUGĂRILOR CALIST ȘI IGNATIE, CEI NUMIȚI XANTOPOLI[1]

Traducere de Preot GHEORGHE SECAȘ
Misionar eparhial

Indrumare și regulă, care cu ajutorul lui Dumnezeu este foarte deslușită, împreună cu mărturii de-ale sfinților, cari au ales să trăiască în pace și liniște; despre felul lor de viețuire, despre metoda și obiceiul lor precum și despre aceea cât de mult și de mare bine aduce „liniștea" acelora, cari cu pricepere intră în ea.

Lucrarea de față este împărțită în 100 de capitole. Introducerea întregei lucrări (cele 13 capitole dela început) ne înfățișează felul cum se împărtășește credincioșilor prin Duhul sfânt darul dumnezeesc al harului.[2]

CAPITOLUL I

Despre îndatorirea pe care o are cineva de-a învăța pe altul.

Noi, cei cari potrivit cuvântului dumnezeesc, suntem învățați de însuș Dumnezeu (Efeseni 4, 21), întrucât purtăm legea cea nouă mai presus de cuvânt, scrisă în inima noastră, (legea) care strălucește mai luminos decât o făclie, noi cari suntem călăuziți de Duhul cel bun și drept ca copii și moștenitori ai lui Dumnezeu și împreună moștenitori cu Hristos (Romani 8, 17), ar trebui să viețuim după chipul îngerilor și n'ar trebui în nici într'un fel să avem nevoia ca cineva să ne învețe (Ieremia 31, 34). Dar noi

[1] Textul acestei lucrări a fost tâlcuit după versiunea germană a lui A. M. Ammann, publicat în „Das östliche Christentum" caietul 6/7. editura Rita—Würzburg 1938, și confruntat apoi cu originalul grecesc din Patrologia greacă Migne Tom. 147, col. 336—812.

In tâlcuire am căutat să imprim o notă cât mai populară, respectând însă textul original. Pentru o cât mai ușoară înțelegere a textului am orânduit ici și colo câte-o paranteză.

[2] A se vedea introducerea publicată în Nr. 11—12/1938 a acestei reviste.

am părăsit lucrul cel bun din pruncie, ne-am lăsat aplecaţi spre cele vremelnice şi de mic preţ; se mai adaugă la aceasta viclenia grozavă a lui Belial şi ispitele lui necontenite asupra noastră; toate acestea ne-au făcut să trăim departe de dumnezeeştile şi mântuitoarele porunci şi să ne apropiem de abisul pierzător de suflet.

Ceeace este şi mai de plâns, ispititorul ne-a îndemnat să lucrăm împotriva poruncilor astfel încât, după cuvântul lui Dumnezeu, nu este nimenea care să înţeleagă şi să caute pe Dumnezeu. „Toţi ne-am abătut, împreună netrebnici ne-am făcut, nu este celce face bunătate" (Ps. 13, 2 şi 3) şi prin aceasta am ajuns cu totul trupeşti şi lipsiţi de harul cel luminos şi îndumnezeitor, străini de dragoste şi de orice râvnă spre bine.

CAPITOLUL II

Lucrarea de faţă a fost întocmită la cererea unui frate, cu ţinta arătată de el precum şi pentru îndeplinirea poruncii părinţilor.

Intrucât tu iubite frate — potrivit cuvântului Domnului — în dorinţa de-a cerceta dumnezeeştile şi de viaţă dătătoarele scripturi şi de-a fi întrodus în taina lor fără primejdie, ai cerut dela noi nevrednicii adeseori desluşire în cuvânt precum şi o regulă scrisă, aceasta pentru folosul tău şi precum spui şi al altora, dacă mai de vreme n'a fost cu putinţă, suntem acum de părere cu ajutorul lui Dumnezeu, să-ţi îndeplinim dorinţa vrednică de laudă. Facem acest lucru fără a ţinea seama de fireasca noastră nepricepere, pentru dragostea şi pentru folosul tău, plini de laudă pentru râvna ta spre bine şi pentru silinţele tale mult stăruitoare, mult iubite şi duhovnicesc fiu.

Facem însă mai presus de toate (acest lucru) pentru frica judecăţii dumnezeeşti, cu care a îngrozit pe toţi aceia care-şi ascund talantul (Matei 25, 28). In afară de acestea mai voim prin cuvintele noastre să urmăm îndemnurile *„părinţilor"*, pe cari proprii noştri părinţi şi învăţători duhovniceşti ni le-au încredinţat nouă şi altor (prieteni ai lui) iubitori de Dumnezeu, potrivindu-ne astfel cu credinţă învăţăturilor lor. Dar Dumnezeu, Tatăl dragostei, dătătorul

în toate privinţele al tuturor darurilor bune (2 Cor. 1, 3) să ne dea nouă celor mici şi dăruiţi cu slabe glasuri, cuvântul potrivit pentru deschiderea gurii noastre:

El, care adeseori oamenilor nepricepuţi le-a insuflat cuvântul spre folosul ascultătorilor. Ţie însă şi tuturor acelora, cari după spusa ta, râvnesc la aceasta, să vă dea ascultarea, pentruca cu înţelepciune şi pricepere să luaţi aminte şi precum îi este lui bineplăcut, să umblaţi întru aceasta, pentrucă noi, precum este scris, departe de El nu putem săvârşi nimic de folos spre mântuire (vezi Ioan 15, 5) şi pentrucă: „De nu va zidi Domnul casa, în deşert s'ar osteni ceice zidesc" (Ps. 126, 1). Până aici aceasta.

CAPITOLUL III

Orice lucrare are o ţintă. Ţinta lucrării de faţă este aceea de-a învăţa care este anume temelia oricărei lucrări.

Intrucât pentru orice lucru dătător de măsură este scopul, avem şi noi doi drept ţintă de-a arăta, după cât ne va fi cu putinţă, ceeace ţi-ar putea sluji pentru creşterea ta duhovnicească. La rândul tău va trebui să ai grija de-a trăi potrivit celor spuse de noi.

Mai înainte de toate va trebui să arătăm mărimea planului de zidire duhovnicească în Hristos, pe care voim s'o clădim, adâncimea temeliei pe care o credem de folos de a fi pusă şi apoi pe rând, dacă ne va ajunge vremea, sau mai bine, dacă vom fi primit cu îmbelşugare ajutorul ceresc, de-a aşeza peste tot un acoperiş vrednic clădirii Duhului de sus.

CAPITOLUL IV

Inceputul oricărei lucrări în Dumnezeu este umblarea după poruncile Mântuitorului, iar sfârşitul, este întoarcerea la desăvârşitul har care dela început ni s'a dat în Sf. Botez, har al întru tot sfântului şi de viaţă dătătorului Duh.

Inceputul oricărei lucrări în Dumnezeu este acela de-a ne da silinţa în tot felul şi din toate puterile noastre de-a ne făuri viaţa după felul de vieţuire arătat în dumnezeeştile

porunci ale Mântuitorului. Iar sfârşitul este întoarcerea la făptura cea nouă, care ni s'a dat de sus în dar la Sf. Botez, înoirea duhovnicească desăvârşită, lucrarea harului, în care rămânem prin păzirea poruncilor; sau cu un alt cuvânt, (trăirea în Dumnezeu este aceea) de-a lăpăda pe Adam cel vechiu cu faptele şi poftele lui şi de-a îmbrăca pe cel nou şi duhovnicesc, care este Domnul Hristos Iisus, precum dumnezeescul Pavel zice în Gal. 4, 19: „Feţii mei, pe cari iarăşi cu durere vă nasc, până ce se va închipui Hristos întru voi" şi Galateni 3, 27: „Câţi în Hristos v'aţi botezat în Hristos v'aţi şi îmbrăcat".

CAPITOLUL V

Despre ce este harul şi cum îl putem câştiga.
Ce-l tulbură şi ce-l curăţeşte iarăşi?

Ce este harul şi cum îl putem câştiga, ce-l tulbură şi ce-l curăţă iarăşi, aceea îţi va arăta acela, al cărui suflet şi limbă strălucesc mai luminos decât aurul, cu următoarele cuvinte:[1]

„Vom vedea mărirea Domnului, vom fi schimbaţi după chipul măririi sale" (2 Cor. 3, 18).

Mai desluşit s'a văzut acest lucru atunci când darurile duhovniceşti ale minunilor erau încă lucrătoare; dar nici acum nu este greu de văzut, mai ales pentru acela care priveşte cu ochii credinţei.

Indată ce suntem botezaţi, sufletul nostru curăţit de Duhul, străluceşte mai luminos decât soarele, iar noi vedem nu numai mărirea lui Dumnezeu, ci primim dela El şi o anumită strălucire. Precum argintul curat pus în faţa razelor soarelui, răspândeşte şi el raze, nu numai în virtutea propriei lui naturi, ci şi pentru lucirea soarelui, aşa primeşte şi sufletul curăţit şi făcut mai luminat decât orice argint, o rază din strălucirea Duhului, pe lângă mărirea-i proprie şi încă în aşa fel cum se cuvine pentru Dumnezeu, Duhul". Ceva mai târziu zice mai departe:[2]

Voieşti, atunci îţi voi arăta cele din Apostoli şi mai desluşit. Gândeşte-te la Pavel ale cărui vestminte săvârşiau

[1] Chrisostom: Epist. II către Corint. Omilia VII, in: P. Gr. 61, c. 448.
[2] Chrisostom: Epist. II Corint. Om. VII P. Gr. 61 c. 449.

minuni; La Petru, a cărui umbră lucra puteri. Dacă n'ar fi purtat într'ânşii icoana Impăratului şi dacă strălucirea ei n'ar fi fost nebiruită, atunci hainele şi umbra lor n'ar fi avut asemenea putere. Hainele stăpânitorului şi pun groază în hoţul încătuşat. Voieşti să vezi mărirea strălucind prin trup? „Când au căutat la faţa lui Ştefan" se zice „au văzut faţa lui ca pe cea a unui înger" (Fapte 6, 15). Dar aceasta nu este nimic alături de mărirea care străluceşte întru cele dinlăuntru.

Ceeace Moisi avea odinioară pe faţă aceea purtau aceştia în sufletul lor (cu ei). Acel dar al lui Moisi era defapt mai vădit, acesta (al apostolilor) însă mai duhovnicesc. Precum din corpuri aprinse se răspândesc în împrejurimi corpuri strălucitoare de foc, dând acelora din strălucirea lor, aşa se întâmplă şi la credincioşi. De aceea acei cari trăiesc astfel de lucruri sunt departe dela pământ şi vorbesc ca în vis despre aceea ce este în cer, dar vorbesc adevărat. Pentrucă frumos este acolo şi amar este a suspina, că noi, cari am gustat o atare stare de înălţare duhovnicească, nici nu mai ştim cele spuse, întrucât îndată nevoinţa noastră încetează şi ne îndreptăm spre cele trupeşti.

Această mărire negrăită şi de temere de Dumnezeu trezitoare, rămâne numai într'o zi sau alta în noi; apoi o tacem noi să se stingă, aducându-i înainte viforul lucrurilor de fiecare zi şi nourii groşi ai grijilor cari-i întunecă razele". Şi iarăşi într'altă parte:[3]

„Trupurile acelora cari sunt bineplăcuţi lui Dumnezeu, au îmbrăcat o aşa mărire, încât cu ochii trupeşti nu poate fi văzută".

Câte semne şi urme slabe i-a bineplăcut lui Dumnezeu, să ne dea în Vechiul şi Noul Testament. Acolo a strălucit întru aşa slavă faţa lui Moisi, încât israeliţii nu o puteau privi; în Noul a strălucit faţa lui Hristos cu mult mai tare".

Ai auzit cuvintele Duhului? Ai simţit puterea Tainei? Ai înţeles cari sunt durerile, alcătuirii în noi prin Sf. Botez ale făpturii celei noui? Cari sunt rodurile ei? Care belşugul? Care plata? Şi cum în mâna noastră este de-a înmulţi sau de-a scădea acest har mai presus de fire; aceasta va să

[3] Chrisostom: ad viduam juniorem P. Gr. 48, c. 603.

zică, cât atârnă de noi de-a face (acest har) mai strălucitor sau de-al întuneca?

Aceasta se întâmplă prin viforul lucrurilor care țin de viața (pământească) și din patimile întunecate care se nasc din ele, cari întocmai ca furtuna sau ca râul sălbatec de munte, se revarsă în noi și îneacă sufletul, nelăsându-l să răsufle; ele nu caută frumusețea duhovnicească și slava din care este făcut (sufletul), ci vor să învăpăieze sufletul prin focul și patima poftelor, să-l amărască, să-l întunece, să-l înghită și să-l strice.

Pe de altă parte, lucrul este la fel, în ceeace vine dela (păzirea) poruncilor dumnezeești, pentru aceia cari vieţuesc, nu după trup, ci după duh; („Umblați potrivit Duhului și atunci nu veți îndeplini poftele cărnii" Gal. 5, 16), ei vor lua folos și mântuire, fiind călăuziți ca pe o scară la acea înălțime a treptei celei de sus, la dragoste anume, care este Dumnezeu.

CAPITOLUL VI

La sf. Botez noi primim prin taină în dar harul dumnezeesc. Dacă pe acesta l-am învăluit prin patimi, îl slobozim din nou prin păzirea poruncilor.

In sânul lui Dumnezeu, adecă în taina sf. Botez, noi primim un dar desăvârșit în orice privință: *Harul dumnezeesc.*

Dacă mai târziu vom fi acoperit (acest har) prin reaua întrebuințare a lucrurilor trecătoare, prin grija pentru cele ale vieții (pământești) și prin întunecarea patimilor, mai putem primi și câștiga strălucirea harului și simți pe mai departe lucrarea lui — prin întoarcerea noastră și prin împlinirea dumnezeeștilor porunci.

Potrivit măsurii silințelor, pe care fiecare și le dă cu credință, se descopere și strălucirea (harului); dar mai presus de toate din primirea Domnului nostru Iisus Hristos și din bunăvoirea pe care o are cu noi; precum zice sf. Marcu Eremitul:[1] „Hristos, care este Dumnezeu desăvârșit, a dat celor botezați asemenea harul desăvârșit al Sf. Duh;

[1] De baptismo P. Gr. 65 c. 1028.

acest (har) din partea noastră nu mai primeşte nici o creştere, el ni se acopere sau ni se descopere, amăsurat felului în care noi împlinim poruncile lui Dumnezeu, dându-ne o creştere în credinţă, până când ajungem cu toţii la unitatea credinţei, la deplinătatea staturii în Hristos, Efes. 4, 13. Dacă noi cari suntem nou născuţi în El, mai adăugăm ceva, chiar şi aceasta a fost de mai nainte ascunsă în noi de El şi prin El.

CAPITOLUL VII

De voieşte cineva să trăiască după poruncile şi îndreptările lui Dumnezeu, va trebui să le păzească pe toate; totuşi cea mai mare parte a nevoinţelor sale va trebui să o îndrepteze asupra (poruncilor) care sunt de temelie şi în acelaş timp izvorul celorlalte.

Precum o spuserăm, începutul şi rădăcina nevoinţelor acestora, stă în aceea de a trăi după poruncile lui Dumnezeu, ţinta şi rodul lor însă în aceea de-a ajunge înapoi la harul desăvârşit dat nouă la început în baia Botezului, har care este în noi (căci lui Dumnezeu nu-I pare rău de darurile sale (Rom. 11, 29) de fapt întunecat prin patimile noastre, dar cu toate acestea în stare de-a se lăsa descoperit prin (păzirea) dumnezeeştilor porunci.

Se cuvine aşadar să ne silim ca prin cât mai buna împlinire a tuturor acestor porunci, să facem să lumineze în noi cât mai luminos (harul) descoperit (al lui Dumnezeu), iar lumina lui care străluceşte în suflet s'o avem mereu înaintea ochilor.

Doar David zice către Dumnezeu: „Lumină este legea ta pentru picioarele mele“ (Ps. 118, 5). „Legea lui Dumnezeu luminează necontenit ochii“ (Ps. 18, 9). „M'am îndreptat spre toate poruncile Tale“ (Ps. 118, 128). Iar celce s'a rezemat de pieptul Mântuitorului (Ioan 13, 24): „Cine păzeşte poruncile Lui, rămâne în El şi El în el“. Şi „Poruncile Lui nu sunt grele“, iar Domnul însuşi învaţă (Ioan 14, 21): „Cine are poruncile Mele şi le păzeşte, acela este care mă iubeşte; celce Mă iubeşte pe Mine va fi iubit de Tatăl Meu şi Eu îl voi iubi şi Mă voi descoperi

lui". Şi (Ioan 14, 23): „Dacă cineva Mă iubeşte, va păzi cuvântul meu, şi Tatăl Meu îl va iubi şi vom merge la el şi vom locui la el". Şi (Ioan 14, 24): „Cine nu Mă iubeşte, nici poruncile Mele nu le ţine".

Cea mai mare parte a strădaniei noastre trebuie s'o punem mai presus de toate asupra celor dintâi şi de temelie din aceste porunci, cari sunt oarecum sânul de mamă al celorlalte. In felul acesta, cu ajutorul lui Dumnezeu, şi fără împedecare vom ajunge la ţinta ce ne-am pus înainte, adecă vom ajunge să vedem şi să înţelegem starea de har (a sufletului nostru) dela început şi încununarea nevoinţelor noastre adecă — descoperirea Duhului.

CAPITOLUL VIII

Inceputul oricărei lucrări lui Dumnezeu plăcută, este chemarea numelui Domnului nostru Iisus Hristos *precum şi* **pacea** *pe care o zămisleşte şi DRAGOSTEA.*

Inceputul oricărei lucrări bineplăcută lui Dumnezeu este chemarea cu credinţă al *numelui* de izbăvire aducător al Domnului nostru Iisus Hristos, precum însuşi a zis (Ioan 15, 5): „Fără de Mine nu puteţi face nimic", şi împreună cu aceasta îndată *pacea* căci (Filipeni 2, 3): „Trebuie să ne rugăm — zice el — fără mânie şi ceartă" şi *dragostea*, căci (I Ioan 4, 16): „Dumnezeu este dragoste şi cine rămâne în dragoste, rămâne în Dumnezeu şi Dumnezeu în el". Această pace şi această dragoste fac rugăciunea nu numai bineprimită, ci odrăslesc din nou din însăşi această rugăciune şi încolţesc ca nişte raze gemene care vin dela Dumnezeu, cresc necontenit şi ajung la desăvârşire.

CAPITOLUL IX

Fiecare din aceste trei şi toate împreună ne mijlocesc nouă plinirea tuturor bunătăţilor.

Prin aceste (trei), mai bine zis, prin fiecare din ele şi prin toate trei de-odată ni se mijloceşte plinirea tuturor bunătăţilor cu îmbelşugare. Prin chemarea cu credinţă a numelui Domnului nostru Iisus Hristos, avem nădejdea tare

de-a ne face părtaşi de milostivirea sa şi de-a primi viaţa cea adevărată în El ascunsă. Ea este asemenea unei alte dumnezeeşti în veci nesecatei fântâni (Ioan 4, 14), care izvoreşte aceste daruri, atunci anume, *când să cheamă necontenit şi fără greşală în inimă numele Domnului nostru Iisus Hristos.*

Prin pacea însă, care covârşeşte orice minte, (Fil. 4, 7) şi care nu cunoaşte margini, ne facem vrednici de legătură cu Dumnezeu şi întreolaltă. Şi iarăşi prin dragoste a cărei slavă este neîntrecută, întrucât este ţinta legii şi a profeţilor (1 Tim. 1, 5) mai mult însuşi Dumnezeu este numit dragoste (1 Ioan 4, 8) creştem cu totul împreună cu Dumnezeu, întrucât înaintea dreptăţii lui Dumnezeu şi înaintea înfierii noastre, din harul lui Dumnezeu lucrată în chip minunat prin dragostea Sa, păcatele noastre se şterg (1 Petru 4, 8): „Dragostea acopere mulţimea de păcate". „Dragostea acopere totul, toate le crede, toate le nădăjdueşte, toate le sufere, dragostea niciodată nu cade" (1 Cor. 13, 7—8).

(Va urma).

ATITUDINI

DREPTATE PENTRU ACADEMIILE TEOLOGICE

După o luptă de aproape douăzeci de ani — şi după tot atâtea proiecte de legi făcute şi căzute una după alta — situaţia Academiilor teologice din Ardeal s'a clarificat în chip norocos prin legea de reorganizare a învăţământului teologic din 19 Maiu 1938, al cărei text l-am reprodus ad litteram, la timpul său (vezi „Revista Teologică" XXVIII, 1938 p. 269 urm.).

Inainte cu câteva luni, Ministerul Educaţiei Naţionale a venit cu o lege nouă de raţionalizare a învăţământului superior şi special care, nesocotind complectamente legea din 19 Maiu 1938, punea Academiile teologice într'o situaţie cu mult inferioară aceleia pe care o aveau înainte de reparaţia înfăptuită astă primăvară. Intr'adevăr, legea cea nouă, în art. 1, spune textual: „Invăţământul superior se predă în Universităţi, şcoli politehnice şi Academii comerciale". Academiile teologice au fost eliminate din învăţământul universitar şi aşezate în categoria şcolilor speciale. Ce şi cari sunt aceste şcoli, precizează art. 15 al aceleiaşi legi: „Şcolile speciale sunt şcoli de învăţământ intermediar, între învăţământul superior şi cel secundar. Ele sunt conduse de un director numit de ministru. Sunt şcoli speciale: Academiile teologice, Institutul de educaţie fizică din Bucureşti, Academiile de arte frumoase din Bucureşti şi Iaşi, Academiile de muzică şi artă dramatică din Bucureşti, Cluj şi Iaşi".

Consecinţele imediate ale acestei legi erau pe deoparte coborârea profesorilor Academiilor teologice dela rangul şi drepturile de profesori agregaţi la acela de conferenţiari, iar pe de altă parte studenţilor acestor Academii li se refuza accesul în nouile şcoli normale superioare cari pregătesc pe viitorii profesori secundari.

Că această situaţie de inferioritate în care au fost puse Academiile teologice ar fi dus cu timpul la despopularea lor, se poate lesne vedea. Şi iată dece! Numărul studenţilor lor, cărora li se cere la primire diplomă de bacalaureat şi supunere necondiţionată rigorilor vieţii de internat, ar fi scăzut mereu, din pricina drepturilor reduse ce li se acordă după terminarea studiilor. Nivelul pregătirii ştiinţifice şi duhovniceşti al profesorilor lor deasemenea ar fi scăzut. Căci ce l-ar mai fi putut ambiţiona pe un tânăr bun şi harnic să-şi cheltuiască puterile de muncă în studii îndelungate ca să ajungă profesor la o Academie teologică oarecare, când postul acesta nu mai reprezintă nici ca titlu, nici sub raport bugetar, aproape nici un avantaj faţă de acela de profesor secundar?

Adversarii Academiilor teologice — înţelegem prin aceştia numai pe ceice nu le cunosc nici trecutul, nici strădaniile actuale întru pregătirea unui cler luminat şi întru zidirea conştiinţei ortodoxe naţionale — puteau să-şi frece mâinile mulţumiţi că de astă dată au fost puse la pământ. Ceilalţi — Ierarhii ardeleni, Asociaţia clerului „Andrei Şaguna", FOR-ul, profesori universitari de prestigiul unui Dr. Ioan Lupaş, ziarişti renumiţi ş. a. — n'au zăbovit să le ia apărarea şi să arate documentat nedreptatea ce se face nu numai Academiilor teologice ca atare, ci întregei vieţi naţionale bisericeşti de dincoace de munţi.

Un prim rezultat al acestei acţiuni perfect îndreptăţite, a fost dobândit curând. Ministerul Educaţiei Naţionale a venit cu un comunicat interpretativ al legii numite, în care declară că Academiile teologice ţin de direcţiunea învăţământului superior şi că absolvenţii lor vor fi admişi la concursul de primire în şcolile normale superioare.

Atâta însă nu ajunge. E în interesul bunului lor mers ca amputările de catedre să fie anulate. Cele şase catedre prevăzute prin legea de raţionalizare a învăţământului superior, nu sunt suficiente. Dreptul bisericesc trebue să aibă catedră deplină, nu asistenţă, iar teologia morală să rămână ca şi'n trecut, adică să nu fie contopită cu Filosofia. Căci Academiile teologice n'au putut fi acuzate nicicodată de inflaţie de catedre. Ele s'au mulţumit totdeauna cu strictul necesar. Ca atare, amputările operate nu sunt justificate prin nimic. Ele vor fi la locul lor altundeva, nu aici!

Recunoaştem că Statul are destule greutăţi în ceasul de-acum. Academiile teologice însă n'au constituit nicicând o povară pentru bugetul lui. Dimpotrivă! Ele au avut totdeauna mai multe datorii *decât drepturi. In consecinţă, au împlinit cu vârf şi'ndesat principiul nouei Constituţii date de M. Sa Regele Carol II care ne pune în vedere tuturor că drepturile sunt nedespărţite de datorii.*

Ne place să credem că Statul va face deplină dreptate acestor şcoli cari şi-au justificat în mod demn existenţa şi utilitatea.

GRIGORIE T. MARCU

MIŞCAREA LITERARĂ

Pr. Dr. Olimp N. Căciulă: HRISTOLOGIA SF. IOAN DAMASCHIN, după Tratatul despre cele două voinţe în Hristos. Bucureşti, Tip. Cărţilor Bisericeşti, 1938, 138 p. 70 Lei.

Studiile şi traducerile patristice au în biserica ortodoxă română câţiva tineri reprezentanţi de cari se leagă cele mai frumoase nădejdi. Intre aceştia se numără, printre cei dintâi, părintele O. Căciulă, directorul seminarului Nifon din Bucureşti şi asociatul cu dl D. Fecioru la iniţiativa binecuvântată de a ne da în traducere colecţia patristică „Izvoarele Ortodoxiei".

După „Anatematismele sf. Chiril al Alexandriei", părintele Căciulă ne prezintă în studiu şi traducere tratatul sf. Ioan Damaschin: *Despre cele două naturi, două voinţe şi două lucrări în ipostasa lui Hristos.*

Sf. Ioan Damaschin rezumă, sistemizează şi încheie epoca patristică. Scrierile sale sunt cu adevărat fântâna cunoştinţei creştine ortodoxe pentru oricine doreşte să se adape din apele curate ale creştinismului autentic.

Despre Iisus Hristos, sf. Ioan mărturiseşte şi dovedeşte cu bogate şi clare argumente biblice, patristice şi filosofice (metafizice şi psihologice) că e Dumnezeu şi om desăvârşit.

Hristos este unul, o ipostasă (faţă, persoană), pentrucă este un Fiu. După cum trupul şi sufletul alcătuesc două naturi dar nu om, o singură persoană sau ipostasă, — şi dupăcum un fier în foc şi după înroşire este tot unul, aşa şi Hristos, este unul şi după întrupare. Dacă în El ar fi două ipostase, atunci dogma Sfintei Treimi ar fi nejustificată; nu am mai putea adora pe Dumnezeu în Treime, ci în Pătrime, ceea ce-i absurd.

In Hristos sunt două naturi: dumnezeiască şi omenească. E Dumnezeu desăvârşit şi om desăvârşit; înzestrat cu toate proprietăţile naturii omeneşti, afară de păcat, de puterea seminală şi a reproducerii şi de stricăciune în moarte; Hristos a gustat moartea, dar nu a cunoscut stricăciunea. (Lipsurile acestea nu sunt necesare naturii omeneşti şi nu intră în definiţia omului). Iisus trebuia să fie om desăvârşit, deoarece proprietăţile ipostaselor dumnezeeşti nu se transmit. Modul fiinţării laolaltă a celor două naturi în Hristos se arată în uniunea ipostatică, adecă în unirea neamestecată a celor două naturi desăvârşite; ipostasa ce uneşte cele două naturi desăvârşite păstrează proprietăţile naturale ale ambelor naturi. Astfel Hristos pe baza unirii ipostatice este Dumnezeu de o fiinţă cu Tatăl şi om de o fiinţă cu Mama Sa.

In Hristos se află două voinţe şi două lucrări. Fiind în El două naturi, sunt şi două voinţe şi două lucrări. Voinţele şi lucrările

omului nu sunt voinţele şi lucrările lui Dumnezeu. Fiecare natură îşi are şi îşi păstrează proprietăţile sale naturale. Dacă Hristos nu ar fi avut voinţă şi lucrare omenească, nu ne-ar fi putut mântui. Căci „aceea ce nu este luat, nu este vindecat" (Grigorie Teologul).

Voinţa omenească şi-a arătat-o Hristos în sbuciumul din Getsimani şi în patimile de pe Golgota, când voinţa omenească era neputincioasă, iar lucrarea omenească şi-a arătat-o în toată viaţa şi activitatea Sa istorică, în toate mişcările şi proprietăţile sale trupeşti şi sufleteşti.

Ca voinţă şi lucrare dumnezeiască, Hristos e una cu Tatăl şi cu Duhul; ca voinţă şi lucrare omenească, e una cu noi. Altfel mântuirea ar fi cu neputinţă.

Hristologia sf. Ioan Damaschin cuprinde sinteza gândirii patristice şi stă la temelia ortodoxiei şi a scolasticei. Părintele Căciulă ne-a înfăţişat-o şi ne-a lămurit-o în chip demn de marele dogmatist al creştinătăţii.

Pr. ILARION V. FELEA

Dr. Milan P. Şesan, profesor universitar: BISERICA ORTODOXĂ RUSĂ DE DUPĂ RĂSBOIU; vol. I: *Biserica rusă pe teritoriul U. R. S. S.;* Cernăuţi, Glasul Bucovinei, 1937; 148 p.

Iată o lucrare care se citeşte cu răsuflarea tăiată. In româneşte ne-a lipsit până acum o încercare de felul acesta. A te încumeta să scrii istoria bisericii ortodoxe din Rusia sovietică este fără doar şi poate un act de curaj şi o intreprindere grea, în calea căreia zac atâtea obstacole. In prima linie, fiind vorba despre un capitol de istorie contimporană, perspectiva necesară înţelegerii şi expunerii obiective a faptelor cari se consumă sub ochii tăi, lipseşte. Ea se câştigă — pe măsură ce timpul distanţează evenimentele despre cari te rosteşti, de sorocul la care te rosteşti. Pe de altă parte, intervine aici o altă dificultate, proprie acestui subiect. Istoria bisericii ortodoxe din U. R. S. S. este învăluită — cel puţin parţial — în mister. Ştirile cari răsbat în lume din această ţară zăvorâtă ca o prinsoare, sunt cu anevoe de controlat. Din această pricină nu poţi fi niciodată sigur de ele.

De toate aceste dificultăţi, cari sunt suficiente ca să înăbuşe elanul celuice atacă o asemenea problemă, dl Dr. Milan Pavel Şesan a fost deplin conştient când a rodit gândul alcătuirii unei asemenea lucrări. Spovedania dsale din prefaţă este o mărturie elocventă despre aceasta. Şi totuşi, s'a aşternut să scrie acest învolburat capitol de istorie bisericească. Noi credem că bine a făcut.

Cunoaşterea temeinică a mai multor limbi străine — îndeosebi a celor slave — i-a înlesnit consultarea unei literaturi bogate, i-a oferit putinţa să dee cuvânt autorităţilor în materie şi deci să alcătuiască o lucrare în care posibilităţile de interpretare unilaterală ale evenimentelor expuse să fie cât mai reduse — dacă nu cu desăvârşire excluse.

Lucrarea dlui Dr. Milan P. Şesan a apărut ca anexă la masivul volum al revistei „Candela" pe 1936, şi apoi în extras.

Volumul I se ocupă de situaţia Bisericii ruseşti pe teritoriul U. R. S. S. Un al doilea volum — care-i în pregătire — va expune istoria Bisericii ruseşti din diaspora.

Ce-i această istorie a Bisericii ruseşti, noi am bănuit-o: un şir lung de umilinţe şi de prigoane periodice, sânge şi lacrimi, căderi răsunătoare şi cete de neomartiri cari îmbogăţesc cu fiecare zi calendarul sfinţeniei creştine. Lucrarea dlui M. P. Şesan întăreşte această bănuială. Tristele cuvinte ale lui Sergiu Bulgakoff: „L'histoire de la Russie est une tragédie et une tragédie au sens grec du mot", cari deschid expunerea, vor fi confirmate de fiecare pagină a acestui studiu.

In partea introductivă, autorul explică geneza fenomenului rus postbelic. Scăderile Bisericii ruseşti nu sunt ocolite şi nici tăgăduite, căci sunt de netăgăduit. Patimile pe cari le-a îndurat şi le îndură încă această Biserică sunt explicabile prin legătura intimă care exista între ea şi ţarism. Odiul pe care revoluţia rusă l-a aruncat asupra autocratismului ţarist s'a răsfrânt şi asupra Bisericii. Căderea ţarului a atras după sine căderea Bisericii, care a intrat într'o zodie de desmembrare şi prigoană sălbatică.

Primele două capitole ale lucrării tratează despre reformele făcute în organizaţia Patriarhatului rusesc de guvernul slăbănogului Kerenski (1917) şi de Constituţia sovietică din 1918. Evenimentele s'au precipitat cu o repeziciune caracteristică vremurilor tulburi. La 23 Ian. 1918 — adică un an mai târziu dela acea încercare disperată făcută în scopul îmbunătăţirii stărilor bisericeşti din Rusia — guvernul bolşevic al lui Lenin, ajuns stăpân absolut al vastului imperiu ţarist de odinioară, decretează separarea Bisericii de stat, cu toate consecinţele ei. Dispoziţiile acestui decret — pe care autorul îl redă pe larg (p. 41—42) — însemnează aşezarea în afara legii a Bisericii ortodoxe ruseşti şi începutul acţiunii de exterminare a acestei Biserici, care continuă cu o furie extraordinară până'n ziua de azi.

Spaţiul nu ne îngădue să urmărim mai pe'ndelete prigoana crescândă deslănţuită împotriva acestei nefericite Biserici. Dl M. P. Şesan ne-o descrie pe larg şi ne arată silinţele depuse de bunul Patriarh Tihon (1917—1925) şi de urmaşii săi Mitropoliţii Petru Poleanski (1925—1926) şi Serghie Starogrodski (1926—azi) pentru a salva ceeace mai era de salvat. Ultimii doi chiriarhi poartă titlul de „locţiitor de patriarh". Ei n'au mai apucat să fie instituiţi în scaunul patriarhal după toată rânduiala, din pricina vitregiei vremurilor.

La înrăutăţirea situaţiei Bisericii ortodoxe ruseşti îşi are partea sa de vină şi învrăjbirea dintre chiriarhii ruşi din patrie şi apoi dintre aceştia şi cei din diaspora. Duhul împărecherii, care s'a adăogat la celelalte rele de cari pătimea Biserica rusească, a dat naştere câtorva „bisericuţe" disidente şi a alimentat copios curentul sectar, într'o vreme când simţământul de solidaritate al celor prigoniţi pentru credinţa lor trebuia să fie mai treaz ca oricând.

Sfârşeşti lectura cărţii cu inimă cernită, cu suflet pustiit. Şi ai rămânea cu această teribilă povară pe suflet dacă autorul nu ţi-ar propti cugetul pe culmile nădejdii. Căci această istorie tristă sfârşeşte cu un strigăt de biruinţă pe care l-am mai auzit din gura ruşilor risipiţi în lume. Da, sfânta Rusie va reînvia din sângele martirilor. Dacă „a fi rus înseamnă a fi ortodox", atunci concluzia care se desprinde din această constatare ne zace la'ndemână: viitorul Rusiei nu poate fi cugetat ignorând ortodoxia. Acest popor cu sufletul atât de complicat, dupăce va bătători până la limită căile rătăcirii lui, se va întoarce întru sfârşit, pocăit şi purificat, tot acolo de unde a plecat.

GRIGORIE T. MARCU

*

Fr. Basil Krivoshein: THE ASCETIC AND THEOLOGICAL TEACHING OF GREGORY PALAMAS. (Învăţătura ascetică şi teologică a lui Grigorie Palama). Revista: „The Eastern Churches Quaterly", Nr. 1, 2, 3 şi 4 din 1938.

Doctrina ascetico-teologică a Sf. Grigorie Palama, este fără îndoială, mai mult sau mai puţin cunoscută lumii teologice apusene, din studii şi lucrări ca cele a lui Martin Jugie, J. Bois, S. Guichardon, Ph. Meyer, etc. Ceeace însă, desigur, n'au putut cunoaşte apusenii din aceste studii, este valoarea şi importanţa covârşitoare ce-o reprezintă opera Sf. Grigorie Palama, întru înţelegerea justă a adevăratului duh de care este pătrunsă întreaga noastră Ortodoxie. Pentru a fi pusă în această lumină învăţătura Sf. Grigorie Palama, pentru Apus, ea trebuia trecută printr'un suflet ortodox, care să fi fuzionat ontologic cu adevărurile nemuritoare ale Ortodoxiei, care să fi simţit comoţia mistică a trăirilor spirituale de înaltă frecvenţă şi care să fi respirat adânc din atmosfera ozonată de duhovnicia locului însuşi în care s'a născut această învăţătură.

Cuviosul Părinte Vasile Krivoshein, distinsul şi eruditul monah rus al Măn. Sf. Pantelimon, din Sf. Munte Athos, una dintre cele mai proeminente figuri ale monahismului atonit de astăzi, prezintă teologilor anglicani învăţătura Sf. Grigorie Palama, într'un studiu dens, profund şi luminos, publicat în ultimele patru numere ale revistei engleze sus citate, însumând peste 60 de pagini.

Perfect cunoscător al limbii greceşti, al operii Sf. Grigorie Palama şi al întregei bibliografii existente în legătură cu aceasta, autorul — fără a intra în discutatele date biografice ale Sfântului şi nesfârşitele lui dispute cu Varlaam şi cu ceilalţi adversari ai lui — se mărgineşte la expunerea doctrinei isihaste, lucru pe care-l face cu o excepţională putere de intuiţie, preciziune şi claritate.

Dat fiind că această doctrină este bine cunoscută lumii noastre teologice, din recenta şi mult apreciata lucrare a Părintelui Dr. D. Stăniloae: „Viaţa şi învăţătura Sf. Grigorie Palama", în cele ce urmează ne vom mulţumi să indicăm — pentru o privire de ansamblu — cele patru părţi ale studiului Cuviosului Părinte Vasile Krivoshein, şi să ne reţinem asupra concluziei, în care precizează locul ce-l ocupă Sf. Grigorie Palama în teologia ortodoxă.

Partea I: „Baza ascetico-gnoseologică a doctrinei Sfântului Grigorie Palama".

Partea II: „Substanță și energie". (Doctrina Sf. Grigorie Palama despre Un Dumnezeu Triipostatic, în substanța Lui tainică și energiile necreate.

Partea III: „Lumina divină necreată".

Partea IV: „Concluzie". (Poziția Sf. Grigorie Palama în teologia ortodoxă).

Iată și concluzia ultimă a părții a patra: „Pentru a rezuma importanța Sf. Grigorie Palama în evoluția gândirii ortodoxe, putem afirma că tradiționala învățătură a Răsăritului Ortodox, găsește în lucrările lui nu numai expresiunea ei finală și sistematică, ci însăși justificarea ei teologică și filosofică. Prin doctrina lui despre *lumina necreată și energiile divine,* Sf. Grigorie Palama dă tradiționalei învățături mistice a Bisericii ortodoxe un fundament teologic indistructibil, fiindcă numai pe baza doctrinei sale se poate susține cu temeinicie realitatea comuniunii dintre Dumnezeu și om și realitatea deificării, fără a cădea în panteistica confuziune a creaturii cu Creatorul, care intervine inevitabil dacă substanța divină este identificată cu energia Lui. Deaceea cu îndrăsneală ar putea fi considerată ca o exagerare comparația operei și disputelor Sf. Grigorie Palama, cu operile și lupta pentru Ortodoxie a Sf. Atanasie al Alexandriei. Această comparație ni se înfățișează ca cea mai potrivită, pentrucă întocmai precum Sf. Atanasie cel Mare a introdus în uzul bisericesc, în ciuda protestelor pseudo-tradiționaliștilor timpului aceluia, (ne gândim la Eusebie de Cezarea și la alți semiariani) termenul „ὁμοούσιος", necunoscut până atunci, și a exprimat prin el vechea învățătură a Bisericii incomplect formulată mai 'nainte, despre al doilea Ipostas; tot astfel Sf. Grigorie Palama, prin curajoasa și subtila lui expunere teologică a existentei doctrine despre *lumina* și *energiile divine,* a exprimat și fundamentat învățătura tradițională a Bisericii despre realitatea manifestării divinității necreate în lumea creată, despre realitatea comuniunii mistice dintre Dumnezeu și om, și despre posibilitatea omului de a învinge prin grație mărginirile lui creaturale, fără vre-o confuziune panteistică sau absorbire în Ființa Divină. In acest fundament dat experienței mistice a Bisericii, în toată profunzimea și limitele ei, rezidă marea și permanenta importanță a Sf. Grigorie Palama".

Un distins profesor al „Colegiului teologic al Invierii" din Mirfield, reprezentant în multe împrejurări al Bisericii Anglicane, Părintele Geoffrey Curtis, mare admirator al Ortodoxiei, în urma citirii acestui studiu asupra Sf. Grigorie Palama, a fost atât de entuziasmat, încât s'a simțit obligat să mulțumească printr'o lungă și elogioasă scrisoare Cuviosului Părinte Vasile Krivoshein.

Nu peste mult timp Părintele Vasile Krivoshein ne va procura o nouă bucurie. Sfinția Sa personal mi-a comunicat anul trecut în

Athos, că are gata pentru tipar un volum asupra misticei Sf. Maxim Mărturisitorul, pe care-l va publica în franţuzeşte, îndată ce-i va fi dată posibilitatea. Noi îl aşteptăm cu nerăbdare.

Mirfield (Anglia), Decemvrie 1938. Preot D. VEŞTEMEAN

❧

Preotul Prof. *Dr. Mihail Bulacu:* REORGANIZAREA ÎNVĂŢĂMÂNTULUI TEOLOGIC; Tipografia sf. Mănăstiri Cernica—Ilfov, 1938; p. 100.

Lucrarea de faţă constitue un omagiu adus reorganizării învăţământului teologic. Ea e dedicată I. P. Sf. Patriarh Miron, care s'a străduit să ducă la îndeplinire această operă. Lucrarea tratează următoarele teme: Însemnătatea învăţământului teologic; Actualele şcoale teologice; Necesitatea reorganizării învăţământului teologic; Şcoalele pentru educatori; Organizarea învăţământului în spiritul Ortodoxiei şi în serviciul Neamului; Seminariile teologice; Academiile teologice; Facultăţile teologice; Şcoalele mitropolitului Grigorie IV Dascălul; Internatele teologice; Opera teologică a mitropolitului Nifon; Mediul şcoalelor teologice; Biserica sau capela; Spiritualii duhovnici; Educaţia religioasă în aşezămintele teologice; Cursuri şi lucrări practice; Profesorul.

Păr. Prof. M. Bulacu este un bun cunoscător al problemelor şcolare. In timpul discuţiilor purtate în jurul organizării învăţământului teologic, a luat de multeori condeiul în mână pentru a aduce contribuţia P. C. Sale la lămurirea problemei. In lucrarea de faţă examinează chestiunea în lumina tradiţiei ortodoxe şi arată avantajul şi desavantajul unora şi al altora dintre şcoli. Pledează pentru internatele teologice reorganizate, mărite şi adaptate. Nedespărţită de internatul şcoalelor trebue să fie capela sau Biserica proprie „mediul prin care cerul se coboară pe pământ". La capitolul „Spiritualul duhovnic", arată binele ce rezultă pentru şcolarii cari au parte de un bun duhovnic. El ţine locul părintelui, „loco parentis", este un fel de tutor, un suflet apropiat de nevoile studentului.

Capitolul profesorului este fundamental pentru viaţa şcoalelor teologice. Deaceea la aplicarea legii este necesar să se dea atenţia cuvenită la recrutarea profesorilor. Numai aplicată cu inimă şi cu dragoste pentru Biserică se poate desăvârşi unificarea noastră bisericească. Un articol nou prevede că definitivarea profesorilor nu se poate face, nici la Facultăţi nici la Academii, mai înainte de hirotonirea candidatului. De altcum legea nouă tinde să aducă multe îmbunătăţiri învăţământului teologic. Dl Prof. N. Iorga s'a exprimat într'un articol din „Neamul Românesc" că dintre decretele legi apărute în ultimul timp *„unul merită toată aprobarea: acela privitor la şcolile de preoţi"*.

Iată o lucrare care orientează asupra căii celei bune pentru pregătirea preotului de mâine.

Prof. Dr. NICOLAE NEAGA

CRONICĂ

CONGRESUL ASOCIAȚIEI CLERULUI „ANDREI ȘAGUNA" s'a ținut la Timișoara, în 9—10 Noemvrie 1938, sub președenția Păr. Icon.-Stavr. Dr. *Gh. Ciuhandu,* în prezența P. Sf. *Andrei* al Aradului și *Vasile* al Caransebeșului.

In 9 Nov., după masă, s'au desfășurat lucrările pregătitoare ale Congresului. A doua zi, s'a slujit în sobor sf. Liturghie, cu predica P. Sf. Episcop *Andrei* al Aradului. Deschiderea Congresului s'a făcut cu cuvântarea veneratului și iubitului președinte al Asociației clerului „Andrei Șaguna", Păr. Icon.-Stavr. Dr. *Gh. Ciuhandu.* P. C. Sa a exprimat omagii Suveranului pentru noua așezare dată țării prin Constituția din Februarie 1938, a pomenit în cuvinte calde pe marii noștri adormiți întru Domnul Regina Maria și Octavian Goga, a anunțat și justificat problemele pe cari le va desbate Congresul și a insistat asupra neajunsurilor materiale cu cari are de luptat preoțimea. Au vorbit apoi ierarhii prezenți, Păr. Rector Dr. D. Stăniloae în numele I. P. Sf. Mitropolit *Nicolae* ș. a.

In ședința de după amiazi, Păr. Florea Codreanu a vorbit despre „Mijloacele pentru întărirea conștiinței preoțești", iar Păr. Ioan Imbroane, iscusitul organizator al Congresului, a tratat tema „Preotul și Străjeria".

După darea de seamă asupra activității Asociației pe anul trecut, citită de secr. gen. Păr. I. Bânda, s'a trecut la alcătuirea moțiunii. Păr. Rector Dr. D. Stăniloae a arătat situația grea în care au fost puse Academiile teologice din Ardeal prin recenta lege de raționalizare a învățământului superior și a propus Congresului să arate doleanțele lor, atât în moțiune, cât și'n adrese speciale cari să fie trimise M. Sale Regelui, I. P. Sf. Patriarh și dlui Ministru al Educației naționale. Congresul și-a însușit în unanimitate această propunere.

Recentul Congres al clerului ortodox din Ardeal, organizat cu pricepere și cercetat de mult mai mulți preoți ca altădată, a avut un succes deosebit. Doleanțele exprimate în moțiune, dorim să fie ascultate și rezolvate fără zăbavă.

*

AL V-LEA CONGRES GENERAL AL FOR-ULUI s'a ținut în zilele de 26—28 Nov. 1938 la Târgu-Murăș. Locul a fost cât se poate de bine ales. FOR-ul, care-i nu numai o mândrie a Bisericii noastre strămoșești ci și un stegar neînfricat al românismului, a organizat acolo o răsunătoare manifestație patriotică, tocmai acum când revizionismul ne amenință hotarele.

Congresul a fost onorat cu prezența P. Sf. Episcopi *Vasile* al Caransebeșului și *Nicolae* al Clujului.

In prima zi, s'a ținut îndătinata ședință a Consiliului general, prezidată de dl Prof. univ. *Sextil Pușcariu*, președintele general al FOR-ului.

A doua zi s'a slujit de către Chiriarhi și cler o liturghie, în cursul căreia a predicat cu multă însuflețire P. Sf. Episcop *Nicolae Colan*, iar membrii FOR.-ului s'au cuminecat. După aceea, trecându-se în localul Primăriei, dl președinte *Sextil Pușcariu* a deschis Congresul cu o cuvântare impresionantă, în care a lămurit magistral semnificația Ortodoxiei în viața neamului nostru. P. Sf. Episcop *Vasile* al Caransebeșului a adus binecuvântarea Ierarhilor. Au salutat apoi Congresul reprezentanții autorităților și ai societăților religioase și culturale.

La masa frățească de amiazi, au vorbit dnii Prof. *Sextil Pușcariu*, toastând pentru M. Sa Regele *Carol II* și *I. Lupaș*, care a evocat pe martirii Ortodoxiei mureșene. La ora 4 d. m., dl Prof. *I. Petrovici* a conferențiat aproape două ore despre neuitatul Octavian Goga, iar Conservatorul de muzică a delectat pe congresiști cu un concert religios.

A treia zi, dl Prof. *I. Mateiu*, secretarul general al FOR-ului, a citit raportul general. Alegerea comitetului central și a consiliului general a fost amânată — la dorința I. P. Sf. Mitropolit *Nicolae* — pentru anul viitor. S'a citit apoi *moțiunea*, care cuprinde următoarele: FOR-ul aduce omagii M. Sale Regelui *Carol II* pentru proclamarea principiului școalei confesionale și pentru legea de reorganizare a învățământului teologic din 19 Maiu 1938; exprimă Ierarhilor noștri atașamentul sincer al mirenilor, iar alegerea P. Sf. Arhiereu Dr. *Vasile Stan* ca Episcop al Maramurășului o întâmpină cu bucurie; cere ca Academiile Teologice să rămână în învățământul superior, conform legii amintite; mirenii se declară susținători credincioși ai autonomiei Bisericii; în fața primejdiilor dinafară cari amenință actuala așezare a României, FOR-ul întinde din nou o mână caldă fraților greco-catolici, pentru refacerea unității noastre bisericești.

Am vrea să se'mplinească toate dezideratele cuminți ale acestei harnice și entuziaste frății.

COMEMORAREA MITROPOLITULUI ANDREI ȘAGUNA s'a făcut, ca 'n toți anii, în seara zilei de pomenire a sf. Apostol Andrei (30 Noemvrie) 1938. Ședința festivă organizată de Societatea de lectură „Andrei Șaguna" a studenților Academiei teologice „Andreiane" din Sibiu, în aula școalei, a fost cercetată de un public ales și mai numeros ca nici odată, în frunte cu I. P. Sf. Mitropolit *Nicolae*, P. Sf. Arhiereu Dr. *Vasile Stan*, nou alesul Episcop al Maramureșului, Dr. Sever Pop, primarul municipiului, Col. M. Cămărașu, prefectul județului, Dr. Gh. Preda, vice-președintele „Astrei", Col. Tomaide, reprezentantul comandantului Corpului VII Arm. ș. a.

Programul s'a început cu compoziția lui D. Cunțan „La mormântul Marelui Andrei". Corul a fost dirijat de priceputul profesor Petru Gherman.

Cuvântul de deschidere a fost rostit de Păr. Prof. Grigorie T. Marcu, preşedintele de onoare al societăţii studenţilor teologi. C. Sa a zugrăvit în culori vii cultul nemuritorului Şaguna şi a tălmăcit semnificaţia lui educativă pentru vremea noastră.

După corul „Imn religios" de A. Bena, stud. teol. din anul IV Pr. Virgil Runceanu, a citit conferinţa îndătinată, intitulată „Evanghelia şi viaţa omenească".

Noutatea muzicală a programului a fost proaspăta şi reuşita compoziţie a Prof. Petru Gherman: „Rugăciune", alcătuită pe cunoscutele cuvinte ale sf. Efrem Sirul „Doamne şi Stăpânul vieţii mele..."

Studenţii din anul III C. Dascăl şi Gh. Bota au declamat poeziile „Inviere" de Georgescu-Oreste şi „Dela noi" de Octavian Goga. Intre ele, s'a cântat „Sfinte Dumnezeule" de Sabin Drăgoi, iar la sfârşit „Corul vitejilor" din opera „Ernani" de G. Verdi.

Deplin mulţumit de reuşita serbării, I. P. Sf. Mitropolit *Nicolae* a improvizat o strălucită cuvântare, în care a arătat că Mitropolitul Şaguna a fost cu adevărat mare ca preot. Ceice vreau să vadă în el un diplomat iscusit — şi numai atât — se înşală amarnic. Organizatorilor serbării, I. P. Sf. Sa le-a adus laude pentru tragerea de inimă cu care se silesc s'o facă, din an în an, tot mai frumoasă şi mai vrednică de genialul sărbătorit.

SĂRBĂTORIREA I. P. SF. PATRIARH MIRON. Sf. Sinod al Bisericii noastre a sărbătorit în ziua de 10 Decemvrie 1938, pe I. P. Sf. Patriarh *Miron*, cu prilejul împlinirii venerabilei vârste de 70 ani. Solemnitatea s'a început cu o slujbă de mulţămită săvârşită de un sobor măreţ de arhierei, preoţi şi diaconi. Trecându-se în sala de festivităţi a reşedinţei patriarhale, I. P. Sf. *Nicodim* al Moldovei a deschis şirul cuvântărilor omagiale, făcând un bilanţ măestrit al străduinţelor depuse o viaţă întreagă de ilustrul sărbătorit, pentru propăşirea Bisericii şi a neamului. La sfârşit, I. P. Sf. Sa a înmânat Capului Bisericii noastre o medalie comemorativă lucrată în aur, o icoană a Maicii Domnului şi una a sf. Gheorghe, amândouă de-o mare valoare.

P. Sf. Episcop *Nicolae* al Orăzii a citit scrisoarea de felicitare trimisă de I. P. Sf. Mitropolit *Nicolae* al Ardealului, care din motive binecuvântate n'a putut participa personal.

In numele comitetului de iniţiativă a cuvântat P. Sf. Episcop *Tit* al Hotinului, căruia i-au urmat alţi vorbitori.

Tuturora le-a răspuns, mişcat de călduroasa sărbătorire, I. P. Sf. Patriarh *Miron*.

Din prilejul acestui eveniment, s'a tipărit un impunător volum omagial la care au colaborat cei mai distinşi fruntaşi ai ţării. Asupra lui vom reveni.

ÎNVESTIREA PRIMULUI EPISCOP AL MARAMUREŞULUI, P. Sf. Sa Dr. *Vasile Stan*, s'a făcut cu ceremonialul îndătinat, la Palatul Regal din Bucureşti, în somptuoasa sală a Tronului, Vineri 16 Decemvrie 1938. Predând cârja episcopală noului ales, Majestatea Sa Regele *Carol II* a rostit o cuvântare strălucită, din care reţinem câteva fragmente:

„Intărindu-te astăzi ca prim Episcop al reînfiinţatei Episcopii a Maramureşului, îndeplinesc o plăcută datorie către Neam şi Biserica strămoşească. Dumnezeul părinţilor noştri a hărăzit să fii chemat pentru îndeplinirea acestei înalte şi grele misiuni de întărire a Neamului nostru în acest colţ de ţară, unde e atâta nevoe de consolidare a elementului românesc.

Dacă oştirea este chemată să apere graniţele Patriei prin jertfa de sânge, Biserica este chemată a le apăra prin întărirea sufletească şi puterea morală a locuitorilor mărginaşi ai ţării.

Eparhia ce ţi-o încredinţez astăzi, dându-ţi cârja episcopală, este un semn vădit că, în sufletul Meu de Suveran şi credincios al Bisericei noastre ortodoxe, am grijă deosebită pentru locuitorii acestor plaiuri istorice ale Maramureşului.

Nu este o Eparhie bogată, ci una în care oamenii sunt siliţi să muncească din greu pentru câştigarea pâinei de toate zilele.

Iată o cauză şi mai mare pentru care stabilirea unui înalt ierarh în acest colţ de Ţară, trebue să bucure sufletul oricărui Român.

Grija ce vei pune în chivernisirea eparhiei se întinde peste cele sufleteşti şi bisericeşti asupra celor lumeşti ale credincioşilor. Prea Sfinţia Ta trebue să fii un stâlp al propăşirei economice şi culturale ale regiunei...

Intemeierea unui Episcopat Românesc la graniţa Ţării are o înaltă însemnătate naţională, este o nouă piatră de hotar, este o hotărîtoare afirmare a drepturilor noastre etnice, este o puternică statornicire a neştirbirei fruntariilor noastre".

Răspunsul P. Sf. Episcop *Vasile* a împletit cu măestrie trecutele suferinţe maramureşene şi nădejdile viitoare ale acestui corn de ţară românească:

„Se împlinesc tocmai 203 ani, de când s'a stins în Maramureş, cel din urmă Episcop ortodox. Cu moartea lui s'a rupt şi ultimul zăgaz ce mai rezista acolo, prozelitismului catolic. A urmat apoi o lungă perioadă de întunecime, când inima românească bătea tot mai încet, până la alipirea acestui pământ, atât de românesc, la sânul Mamei sale.

Dar n'a fost întotdeauna aşa. Inainte vreme, Maramureşul, cuib de Voevozi români, cu toate prigoanele statului ungar catolicizant, cu toate răpirile şi asupririle lacomilor principi calvini, şi-a păstrat prin veacuri credinţa strămoşască şi cu ea fiinţa românească, topite, în cursul vremurilor, într'o singură simţire.

Din 14 mânăstiri ortodoxe de odinioară, numai în județul Maramureș, șase au fost reședințe de Vlădici. Și din aceste cuiburi de credință a pornit lumina celor dintâi traduceri în limba română din cărțile sfinte, făcând începuturile vechii noastre literaturi bisericești.

Pe lângă prigoane și suferinți, și-a avut deci Maramureșul, descălecător de țări, și clipe de mărire, ce strălucesc în istoria românească, ca mândre sclipiri de soare printre nourii cărunți de furtuni. Spița neamului nostru, cu rădăcini vânjoase în acest pământ, a rezistat cu voinicie și viforului și momelilor, pentrucă îngerul său păzitor era sfânta lege străbună.

A rezistat până în clipa cea mai dramatică din viața Românilor transilvăneni.

Când, însă, Biserica Romei reușește să atragă la unire cu ea (1700) o parte a Românilor din fostul stat ungar, minunata unitate de simțire religioasă și românească, ce fusese, veacuri dearândul, taina coheziunii și rezistenții sufletului românesc de pe plaiurile ardelene, se frânge. Se frânge însuși acest suflet.

In special, sărmanul Maramureș românesc, cu moartea bătrânului Episcop Dosofteiu (1735), care rezistase eroic presiunii catolice, rămâne în bătaia tuturor influențelor străine și dușmăniilor politice, ce adorm, pe încetul, instinctul de viață românească și pregătesc prăbușirea.

La glasul goarnei vestitoare a întregirii neamului, Maramureșul Voevodal, ca și Făt Frumosul din poveștile noastre, se deșteaptă din somnolența aducătoare de moarte, și-și caută puterile furate: Simțirea și legea românească...

Toată suflarea românească este înderptățită să privească în această episcopie o nouă fortăreață a sufletului românesc la granița de miază-noapte a țării, un blindaj moral pentru siguranța acestei granițe. Socotesc, că această voință a fost de față la zămislirea ideii de a o înfăptui. Cel puțin în lumina conștiinței mele stăpânește cu deplină siguranță o astfel de convingere și din ea, îmi închipuesc, că trebue să pornească multe îndatoriri episcopale, ce au să împodobească șirul nesfârșit al Ierarhilor români, cari, din mila lui Dumnezeu, vor păstori Biserica Maramureșului".

P. Sf. Sa și-a încheiat cuvântarea aducând omagii *Suveranului.*

GR. T. M.

NOTE ŞI INFORMAŢII

UN an nou de întărire a conştiinţei ortodoxe româneşti poftim cordial tuturor colaboratorilor, cititorilor şi prietinilor revistei noastre.

-o-

I. P. SF. MITROPOLIT NICOLAE a fost sărbătorit, cu prilejul zilei numelui, de toată suflarea sibiană, cu un entuziasm care arată cât de iubit şi preţuit este luminatul nostru Arhipăstor de credincioşii noştri.

La recepţia care a avut loc la reşedinţa mitropolitană, am remarcat cu plăcere printre vorbitori — alături de dnii General Gh. Oprescu şi Dr. Gh. Preda — pe Ex. Sa Dr. Alex. Marta, Rezidentul Regal al ţinutului Timiş.

-o-

PENTRU reînvierea şi cinstirea vechilor şi frumoaselor noastre cântece de Crăciun şi pentru înviorarea sufletului nostru creştin românesc, corul mixt al Mitropoliei şi corul Şcoalei normale „Andrei Şaguna", secţia de fete şi băieţi, a dat în Catedrala din Sibiu, Duminecă 18 Decemvrie 1938 ora 6 d. m., al 13-lea tradiţional concert religios de colinde şi cântece de stea. Conducerea concertului a avut-o de astă dată tânărul profesor Diacon *Gheorghe Şoima*, dela Şcoala normală „Andrei Şaguna", care s'a dovedit a fi un vrednic urmaş al reputatului maestru *Timotei Popovici*.

La mijlocul concertului, Păr. Rector Dr. *D. Stăniloae* a rostit o scurtă cuvântare festivă.

A fost o seară de bucurie sufletească, a cărei atmosferă înălţătoare au simţit-o nu numai ceice au umplut până la refuz Catedrala noastră mitropolitană, ci şi ceice au ascultat transmisiunea concertului prin radio.

-o-

ALĂTURI de pururea pomeniţii noştri Suverani Regele Ferdinand I şi Regina Maria, sfetnicul lor providenţial Ion I. C. Brătianu este unul din ctitorii României întregite pe veci. „Nu putem admite ca Transilvania să fie a altora decât a noastră", spunea el ambasadorului austro-ungar din Bucureşti, în timpul neutralităţii. Iar în ceasurile lui de răgaz, marele bărbat urca adeseori culmile carpatine, căci „din înălţimea lor evocatoare — spunea el — mai limpede şi mai impunător ca de oriunde, mi s'a arătat *unitatea* Ţării şi a neamului nostru şi, din orice călătorie pe culme, m'am reîntors cu dorul sporit al integrităţii lor" (cf. I. Mateiu: Legăturile lui I. I. C. Brătianu cu Transilvania, Cluj, 1938, p. 13 şi 7). Iată dece Ardealul nu putea să lipsească dela desvelirea monumentului prin care I. I. C. Brătianu se preamăreşte începând cu ziua de 27 Noemvrie 1938, în Capitală. Ţara de dincoace de munţi şi-a trimis acolo pe cel mai reprezentativ bărbat al ei, I. P. Sf.

Mitropolit *Nicolae*, ca să arate măsura exactă a preţuirii şi recunoştinţei pe care i-o poartă celui mai ales dintre Brătieni.

Vorbind de împrejurările cari au favorizat împlinirea visului nostru milenar, I. P. Sf. Mitropolit *Nicolae* a găsit cel mai potrivit cuvânt de apreciere a neuitatului bărbat politic când a spus: „Dacă împrejurările acelea au fost o întocmire a Providenţei, nu mai puţin providenţială a fost şi prezenţa lui Ion I. C. Brătianu în mijlocul lor. Dotat cu însuşirile superioare ale celor capabili să prezideze şi să cârmuiască cu înaltă înţelepciune şi cu sânge rece orânduirea evenimentelor la marile cotituri ale istoriei, Ion I. C. Brătianu a concentrat în momentul central al istoriei româneşti toată voinţa neamului de a-şi realiza marile sale aspiraţiuni, dar şi toate calităţile de adâncă cugetare politică şi de sigură prevedere, puse în slujba acestei voinţe".

•

DUMINECĂ 13 Nov. 1938, s'a săvârşit din viaţă vrednicul consilier mitropolitan Prot. *Traian Petrişor.* Născut la 8 Maiu 1882, dupăce a urmat cursurile Seminarului „Andreian" din Sibiu, în 1904 a fost rânduit paroh în Guşteriţa,unde a păstorit 24 de ani. I. P. Sf. Mitropolit *Nicolae* l-a chemat apoi între sfetnicii Săi. Blând şi bun, harnic şi devotat, Păr. Tr. Petrişor a fost un slujbaş credincios al Bisericii noastre şi un bun cunoscător al problemelor cooperatiste. In tinereţe, a colaborat la „Revista Teologică".

Dumnezeu să-l odihnească!

•

CONSISTORUL mitropolitan, întrunit în 8 Dec. 1938, sub preşidenţia I. P. Sf. Mitropolit *Nicolae*, a desemnat ca succesor al răposatului Prot. Tr. Petrişor pe P. C. Sa *Emilian Cioran*, protopopul Sibiului.

Noul consilier mitropolitan îşi merită pe deplin postul de mare răspundere la care a fost chemat. Născut la 30 Oct. 1884 în Răşinari, şi-a făcut studiile teologice la Seminarul „Andreian" din Sibiu. In 1906 a fost hirotonit şi rânduit preot în Răşinari. A ostenit acolo până'n 1924, când a fost ales şi întărit protopresbiter al tractului Sibiu. Păr. Prot. E. Cioran este un publicist încercat. La revista noastră a colaborat statornic, din tinereţe.

Ii urăm călduros spor bun în purtarea slujbei de care s'a învrednicit a se împărtăşi.

-o-

MAJESTATEA Sa Regele *Carol II* a numit pe dl prof. *Petre Andrei*, dela Universitatea din Iaşi, ministru al Educaţiei Naţionale. Noul titular al Ministerului Educaţiei Naţionale, a mai fost subsecretar de stat la acelaşi departament.

-o-

ZIUA de 1 Decemvrie a fost prăznuită cu solemnitatea cuvenită şi'n anul trecut. Dealungul şi dealatul întregei Ţări a răsunat puternic, încă odată, deviza: *nici o brazdă!*

La Sibiu, I. P. Sf. Mitropolit *Nicolae* a slujit în Catedrala arhipiină o Doxologie, şi a sfinţit drapelul Uniunii foştilor legionari ardeleni. Păr. Rector Dr. *D. Stăniloae* a rostit cuvântarea

festivă, iar dl General de divizie *G. Oprescu*, comandantul Corpului VII Armată, a vorbit trupei. După masă s'a desfăşurat un festival patriotic.

•

MINISTERUL Cultelor şi Artelor a dat o seamă de instrucţiuni privitoare la aplicarea ultimei decizii care stabileşte regimul sectelor din România. Pânăce vom avea prilejul să discutăm pe răgaz noile măsuri, îndemnăm pe C. preoţi să ia cunoştinţă de ele din foile eparhiale (b. o. „Telegraful Român" nr. 51 din 1938) şi să semnaleze autorităţilor orice încălcare a lor.

LEGAŢIA noastră de pe lângă Vatican a fost înălţată la rangul de ambasadă...

...pentruca şi Vaticanul să-i facă ambasador pe nunţiul papal din Bucureşti, să nu carecumva să-şi piardă scaunul de decan al Corpului diplomatic.

DISTINSUL profesor universitar şi reputatul publicist dl Dr. *I. Mateiu*, a fost ales şi confirmat Rector al Academiei de înalte studii comerciale şi industriale din Cluj. Dsa este unul din fruntaşii intelectualităţii ortodoxe ardelene. Legat de Biserica noastră cu toate fibrele sufletului său arzând, dl Rector Dr. I. Mateiu i-a făcut instituţiei sfinte, în toată bună vremea, servicii eminente şi sincere. Pentru care pricină, înălţarea dsale în fruntea şcoalei numite o încrestăm la răboj cu nefăţărită bucurie. Aceasta, cu atât mai vârtos cu cât dl Rector Mateiu este şi colaboratorul revistei noastre.

MITROPOLITUL Hrisantos al Trebizondei a fost ales, în ziua de 10 Decemvrie 1938, Arhiepiscop al Atenei şi Primat al Bisericii ortodoxe greceşti.

Despre personalitatea celuice s'a învrednicit să-i urmeze marelui Mitropolit Hrisostom Papadopoulos, vom scrie altădată.

•

EPISCOPUL ortodox al Berlinului şi Germaniei, P. Sf. Tihon, a fost înlocuit, de un sinod ţinut la Carloviţ, cu Episcopul Serafim al Vienei. Acelaşi sinod a ridicat la rangul de Mitropolit pe reprezentantul său din Paris, Episcopul Serafim. GR. T. M.

•

INTOARCEREA uniţilor şi intrarea lor în Biserica ortodoxă.

Nu vă speriaţi, nu este vorba de uniţii noştri, dar vă puteţi totuşi bucura, fiind vorba de 75.000 suflete rătăcite, cari s'au întors la adevărata Biserică a lui Hristos.

Un număr de 59 comunităţi unite rutene din America, cu 75.000 suflete, au cerut Patriarhatului Ecumenic ortodox să binevoiască a le aproba reîntoarcerea în sânul Bisericii ortodoxe. Sfântul Sinod al Patriarhatului Ecumenic a aprobat această cerere, a rânduit ca arhimandritul Orestie Surnoc să fie înălţat la treapta episcopală şi a fost trimis acum de curând, ca cel dintâi episcop ortodox al rutenilor ort. din America.

DR. SMITH scrie în Beaven-Neale's Eastern Church: „Pe

marele bărbat Ciril Lucaris, care din cauza credinţii şi a cucerniciei sale a suferit mult, *îndrăsnesc să-l numesc sfânt şi martir*".

-o-

ULTIMELE informaţiuni asupra Bisericii ortodoxe din Polonia spun că situaţia acestei Biserici este din ce în ce mai grea. Incepând din anul 1937 şi mai ales în cursul anului 1938, autorităţile civile au luat măsuri drastice contra credincioşilor ortodocşi. Prin adevărate persecuţii se încearcă trecerea ortodocşilor la catolicism. Din 383 biserici ortodoxe, câte au fost în Polonia înainte de răsboi, 59 au fost dărâmate, iar 150 au fost transformate în biserici papistaşe.

Sfântul Sinod al Bisericii ortodoxe din Polonia, în faţa acestor persecuţiuni catolice, a rânduit trei zile speciale pentru post şi rugăciune şi a intervenit la preşedintele Republicei Polone, cerând să pună capăt prigoanei. (După Νέα Σιών nr. 9—1938).

SP. C.

•

GUVERNUL vaticanofil polonez a înlăturat dela catedră pe profesorii Facultăţii de Teologie ortodoxă din Varşovia, Nicolae Arseniev şi M. Vazdecas.

•

PROFESORUL F. Siegmund Schulze din Zürich, care a cercetat Sibiul câteva zile, a ţinut în 23 Nov. 1938 o conferinţă despre *Mişcarea ecumenică*. Conferinţa a fost onorată cu prezenţa I. P. Sf. Mitropolit *Nicolae* şi a P. Sf. Arhiereu *Vasile Stan*.

•

IN anul 1937, Societatea biblică britanică a răspândit 11.318.575 exemplare din Biblie. Faţă de anul 1936, cifra indicată e mai scăzută cu 25.373 Biblii. Pricina? Răsboiul din Spania.

Societatea biblică americană a răspândit în acelaş an 7.238.550 Biblii întregi sau părţi din ea, în 197 limbi şi dialecte. In ultimii 13 ani, cifra exemplarelor răspândite de această societate a depăşit de fiecare dată 7 milioane.

GR. T. M.

•

NOUTĂŢI BIBLICE. Institutul biblic din Stuttgart publică, cu prilejul anului jubiliar 125, Biblia în mai multe ediţii: o *Biblie portativă* cu introduceri şi tâlcuiri ca dar pe seama comunităţii religioase, o *Biblie ebraică* pe seama teologilor şi a oamenilor de ştiinţă şi-o altă *Biblie pe seama coloniştilor* germani din Africa răsăriteană. Institutul biblic din Stuttgart are mari merite la răspândirea cuvântului sfânt prin trimiterea în lume a tipăriturilor sale. In cursul anului 1938 a publicat un *Testament de probă* („Probetestament") ca rezultat al strădaniilor depuse de comisia încredinţată cu revizuirea textului biblic. Dintre noutăţile biblice ale Stuttgartului nu pot fi trecute cu vederea *Biblia* destinată *şcolarilor*, aşanumita „Schülerbibel" şi *concordanţa* la textul grecesc al Noului Testament, apărute în decursul anului 1938. In decursul anului expirat au mai apărut în Stuttgart şi lucrări de caracter biblic. Astfel menţionez *Comentariile la cartea Facerii* datorite lui H. Trey. Aceste comentarii au apărut în

3 volume. Volumul cel dintâi face tâlcuirea capitolelor 1 până la 11 şi poartă titlul: Das Buch der Anfänge, în 172 pagini; volumul al 2-lea face tâlcuirea capitolelor 12 până la 25 din c. Facerii şi poartă titlul: Das Buch des Glaubens, în 208 pagini; iar volumul al treilea face tâlcuirea capitolelor 25 până la 35 din cartea Facerii şi poartă titlul: Das Buch des Kampfes, în 191 pagini.

Volumele acestea nu sunt destinate numai celor iniţiaţi. Ele sunt scrise pe înţelesul tuturor celor dornici de-a pătrunde în tainele inepuizabile ale învăţăturii sfinte. Când va apare şi volumul 4, adică ultimul, care s'a anunţat pentru capitolele 35—50, ne vom rosti mai pe larg asupra lor.

Dr. N. NEAGA

•

ALIANŢA mondială baptistă a comis un memoriu în care cere recunoaşterea filialei ei din România şi deplină libertate de exercitare a cultului pentru aderenţii săi.

Asta, pe româneşte se chiamă obrăznicie.

Memoriul a fost discutat de Sf. Sinod, în şedinţa din 16 Decemvrie 1938. Forul suprem al Bisericii noastre a hotărât să răspundă că baptiştii dela noi au tot ce vreau. Şi încă ceva: să lămurească opinia publică asupra acestei secte periculoase care recurge la intervenţii ilegale şi la presiuni exercitate dinafara graniţelor ţării pentru a intimida autorităţile noastre.

De când aşteptăm una ca asta?

•

PRIVITOR la increştinarea evreilor, episcopatul romano-catolic italian a luat următoarele dispoziţiuni: evreii nu vor fi primiţi la botez decât după o catehizare de câteva luni de zile şi dupăce s'au lepădat solemn de credinţa lor. Episcopii vor refuza trecerea la romano-catolicism tuturor persoanelor de religie mozaică dovedite că urmăresc, prin trecerea la creştinism, să se salveze din vre-o situaţie nefavorabilă.

Aceste măsuri sunt o consecinţă a antisemitismului mussolinian.

•

INCEPÂND cu anul nou 1939, ateismul devine studiu obligator în toate şcolile ruseşti...

...pentruca să se preamărească Antihrist!

•

DUPĂ Rusia, cea mai puternică organizaţie de liberc ugetători o are Cehoslovacia. Biata ţară!...

GR. T. M.